

Pengeinstitutter

Markedsudvikling 2015

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning.....	3
Resultatopgørelse.....	5
Udlån og garantier	13
Kreditbonitet og nedskrivninger	15
Kapitalsituationen.....	18
Pengeinstitutternes udbytter	20
Pengeinstitutternes likviditet og funding	22
Nye regler for afvikling af nødlidende institutter	31
International regulering	33

Sammenfatning

Pengeinstitutternes indtjening blev i 2015 forbedret, men forbedringen var drevet af faldende nedskrivninger. En række institutter med stor eksponering mod landbruget har dog fortsat høje nedskrivninger.

Basisindtjeningen er presset af det lave renteniveau og den stigende konkurrence. Faldende nettorenteindtægter imødegås i nogen udstrækning af stigende gebyrindtægter. En væsentlig del af denne stigning kan dog tilskrives en stor konvertering af realkreditlån i begyndelsen af 2015.

Den pressede indtjening kan få institutter til at øge risikoen. Finanstilsynet gennemførte i efteråret 2015 en særundersøgelse af nyudlån til boligkøb i København og Århus. Undersøgelsen indikerede, at pengeinstitutterne i en vis grad svækker på kreditstandarderne for at vinde markedsandele. Derimod er der ikke umiddelbare tegn på, at pengeinstitutterne generelt øger markedsrisikoen.

Pengeinstitutterne bliver fortsat bedre kapitaliserede, og sektoren er overordnet set robust. Både kapitalniveauerne og kvaliteten af kapitalen er stigende. Nogle institutter er dog ikke helt ude af finanskrisen.

De forbedrede resultater og den begrænsede vækst i udlånet har fået nogle pengeinstitutter til igen at udbetale udbytte til aktionærerne. Historien viser, at det kan være dyrt at rejse kapital i dårlige tider. Pengeinstitutterne bør derfor benytte de gode år til at konsolidere sig og være forsigtige med for høje udbyttebetalinger og aktietilbagekøb.

Pengeinstitutternes likviditet er robust. Afhængigheden af markedsfunding er de senere år reduceret betydeligt, og et stort indlånsunderskud er vendt til overskud. Alle pengeinstitutter opfylder da også det ny LCR-krav, der trådte i kraft i oktober 2015.

Der er trådt nye regler for afvikling af nødlidende institutter i kraft. Reglerne skal sikre, at et nødlidende institut har tilstrækkelige passiver, der er egnede til nedskrivning og både kan dække instituttets tab og rekapitalisere instituttet, så kritiske funktioner kan videreføres uden brug af offentlige midler. Danmark har endnu ikke lagt sig endeligt fast på, hvilke rammer der skal være for afviklingsstrategier og de nye krav. De første afviklingsplaner og krav til nedskrivningsegnede passiver forventes at blive fastlagt inden udgangen af 2016. Selvom der gives tid til, at pengeinstitutterne kan opfylde de nye krav, vil kravene være en

udfordring for nogle institutter. Det er endnu en god grund til at være forsigtig med udbetaling af udbytter og tilbagekøb af aktier.

Resultatopgørelse

Pengeinstitutternes årsregnskaber for 2015 viser et overskud før skat på 28,5 mia. kr. mod 16,4 mia. kr. sidste år, jf. tabel 1. Dette skal dog ses i lyset af Danske Banks store nedskrivning af goodwill på deres udenlandske aktiviteter i 2014. Den reelle fremgang er derfor væsentlig mindre. Fremgangen er drevet af fortsat faldende nedskrivninger og positive kursreguleringer. Nettorenteindtægterne er derimod faldet betragteligt, hvilket i nogen grad opvejes af stigende gebyrindtægter.

Nedskrivninger på udlån

Nedskrivningerne faldt igen i 2015 og er opgjort til 5,6 mia. kr., hvilket er mindre end halvt så meget som i 2014, jf. tabel 1. Nedskrivningsniveauet er således det laveste siden starten af finanskrisen. Årets nedskrivningsprocent for sektoren som helhed var på 0,3 pct. i 2015 mod 0,6 pct. i 2014. En række institutter har endda kunnet tilbageføre tidligere udgiftsførte nedskrivninger. Spredningen blandt institutterne er fortsat stor og afspejler blandt andet forskelle i porteføljesammensætningen. Nedskrivningerne er således steget hos gruppe 3-4 institutterne (jf. appendiks 2), der typisk har en større andel af deres udlån til landbruget. Her er nedskrivningerne fortsat store.

Tabel 1: Resultatopgørelse i uddrag, hele sektoren, institutniveau

<i>Mio. kr.</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>
Resultat poster (uddrag)					
Netto renteindtægter	51.536	50.331	47.399	47.748	44.807
Udbytte af aktier mv.	890	1.170	2.485	2.916	1.456
Netto gebyrindtægter	18.412	19.563	20.748	23.400	25.702
Netto rente- og gebyrindtægter	70.837	71.064	70.632	74.064	71.965
Kursreguleringer	2.094	7.988	4.097	-2.295	2.555
Udgifter til personale og administration	48.123	48.801	47.359	47.250	46.468
Nedskrivninger på udlån m.v.	24.287	27.180	17.170	12.510	5.636
Resultat af kapitalandele	4.587	6.034	7.736	10.757	11.332
Resultat før skat	3.590	7.220	16.103	16.386	28.491
Skat	1.636	3.668	2.789	2.202	4.515
Årets resultat	1.954	3.551	13.314	14.184	23.976

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Anm: Resultatopgørelsen er vist i uddrag og viser således ikke alle resultatposter. Resultatet før skat er i 2014 og 2015 påvirket af Danske Banks nedskrivning af goodwill på hhv. 9,0 mia. kr. 4,6 mia. kr.

Nettorenteindtægter

Nettorenteindtægterne er for 2015 opgjort til 44,8 mia. kr., hvilket er et fald på 2,9 mia. kr. eller 6,2 pct. i forhold til året før, jf. figur 1. Både renteindtægter og renteudgifter er faldet som følge af generelt faldende renter. Renteudgifterne er imidlertid faldet væsentligt mindre end renteindtægterne målt i absolutte termer.

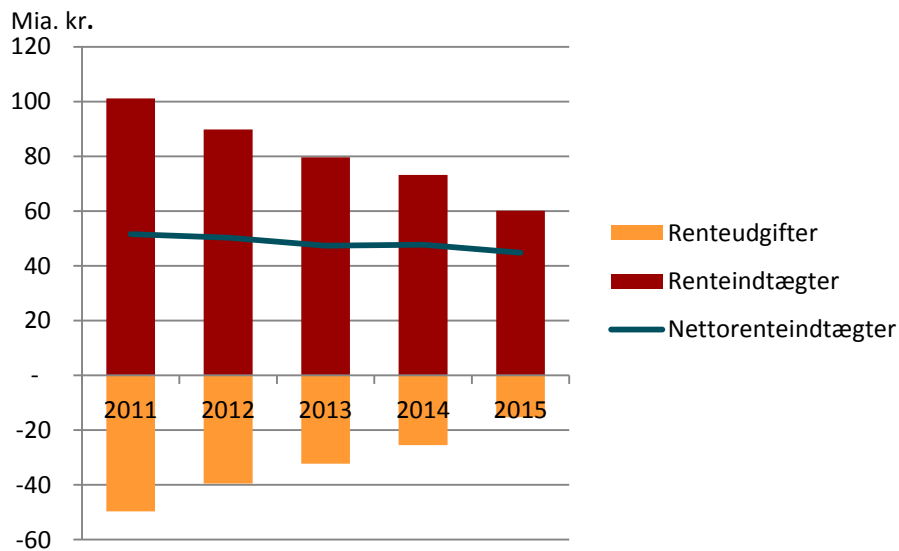
Det lave renteniveau kombineret med fald i udlånet presser bankernes indtjening. Pengeinstitutterne har traditionelt tjent penge på at modtage indlån til en lavere rente end markedsrenten mod til gengæld at levere gratis eller lavt prissatte betalingserviceydelser til deres kunder. Samtidig har de tjent penge på at modtage korte indlån og låne ud med en lidt længere løbetid i en verden, hvor markedsrenten normalt har været stigende med løbetiden. I dag modtager de indlån til en højere rente end markedsrenten, og gevinsten ved at modtage korte indlån og låne ud på lidt længere løbetid er meget begrænset. Pengeinstitutterne modtager f. eks. negativ rente i Nationalbanken på et betydeligt indlånsoverskud (forskellen mellem indlån og udlån), men fortsat er tilbageholdende med at give kunderne negative renter på deres indlånskonti.

Faldet i renteindtægterne er sket på baggrund af et stort set uændret udlån. Renteindtægterne på udlån er faldet mest i gruppe 1-institutterne. Dette kan være et udtryk for, at store erhvervskunder i de største pengeinstitutter har bedre finansieringsalternativer og derfor står stærkere i forhandlinger om rentevilkår end små virksomheder og private, der fylder relativt mere i porteføljen hos de mindre pengeinstitutter.

Renteudgifterne til indlån er også faldet mest i gruppe 1-institutterne. De største institutter finansierer sig imidlertid også gennem længere obligationsudstedelse, hvor renteudgifterne ikke er faldet i nær samme omfang. Det skyldes dels større udstedelsesvolumen, men også fast rente i en længere periode. Samlet set er renteudgifterne i gruppe 1-institutterne derfor ikke faldet mere end i de øvrige grupper.

Nettorenteindtægterne er således faldet mest i gruppe 1-institutterne, jf. appendiks 2.

Figur 1: Renteindtægter og udgifter, sektoren 2011-2015

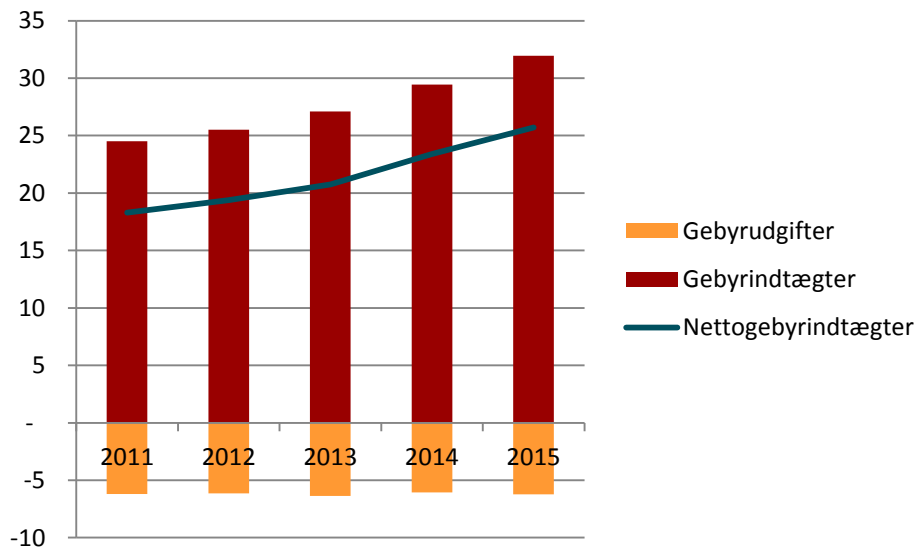

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Nettogebyrindtægter

De faldende nettorenteindtægter modvirkes i nogen grad af stigende nettogebyrindtægter. Nettogebyrindtægterne er således steget med 2,3 mia. kr. fra 23,4 mia. kr. til 25,7 mia. kr., jf. figur 2. Stigningen kan i vid udstrækning henføres til det ekstraordinært høje konverteringsomfang i starten af året. Valutaindstømningen, da kronekursen kom under pres, gav faldende renter på realkreditlån og store konverteringer. Konvertering af realkreditlån medfører højere indtægter fra lånesagsgebyrer og værdipapirhandel i pengeinstitutterne, jf. afsnittet om pengeinstitutternes indtjening nedenfor. Derudover har pengeinstitutterne også haft en højere handelsindtjening som følge af porteføljeomlægninger hos investorerne i forbindelse med markedsuroen.

Figur 2: Gebyrindtægter og udgifter, sektoren 2011-2015

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Kursreguleringer

Negative kursreguleringer på 2,3 mia. kr. i 2014 er i 2015 vendt til et plus på 2,6 mia. kr. Mens der var kurstab på obligationsbeholdningen i alle grupper, fik gruppe 1-institutterne en endnu større gevinst i form af kursreguleringer på udstedte obligationer. I de øvrige grupper bidrog specielt de positive aktiemarkeder i starten af 2015, så kursreguleringsposten samlet set gik i plus eller balancerede.

Personaleudgifter og udgifter til administration

Personaleudgifter og udgifter til administration fortsatte den faldende trend og var i 2015 på 46,5 mia. kr. eller 0,8 mia. kr. lavere end året før. Faldet afspejler effektiviseringer blandt andet i form af filiallukninger og internetløsninger i gruppe 1-institutterne, mens udgifter til personale og administration var stigende i de øvrige grupper.

Afskrivninger og andre driftsindtægter

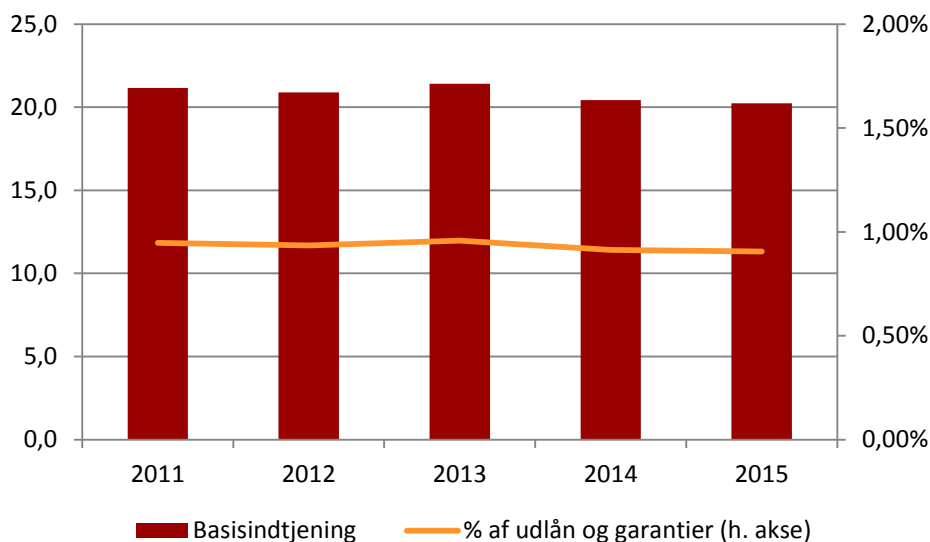
Af- og nedskrivninger på immaterielle aktiver faldt fra 13,2 mia. kr. i 2014, hvor Danske Bank foretog nedskrivning af goodwill på 9,0 mia. kr., til 7,2 mia. kr. i år. Også i 2015 var af- og nedskrivninger på et højt niveau.

Andre driftsindtægter var i 2015 på 3,1 mia. kr. Dette var et mere sædvanligt niveau end i 2014, hvor ekstraordinære indtægter fra salg af aktieposter Nets Holding, samt i forbindelse med Jyske Banks overtagelse af BRFkredit, gav en markant stigning i posten, som blev opgjort til 8,0 mia. kr.

Pengeinstitutternes indtjening

Pengeinstitutternes basisindtjening (opgjort som nettorente- og gebyrindtægter og andre driftsindtægter fratrukket omkostninger til personale og administration, afskrivninger og andre driftsudgifter) er for sektoren som helhed stabil, jf. figur 3.

Figur 3: Basisindtjening, sektoren 2011-2015

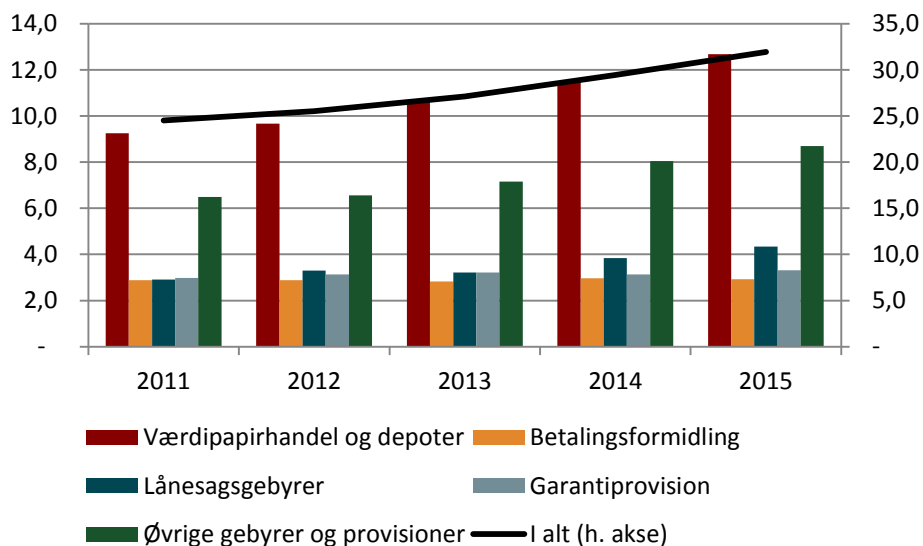
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Basisindtjeningen, der udgør indtjeningen fra kerneforretningen i bankvirksomheden, skal kunne dække de forventede tab på udlånsporteføljen henover en normal økonomisk cyklus, hvorimod kapitalen har til formål at absorbere større uventede tab.

Basisindtjeningen er imidlertid presset af faldende nettorenteindtægter. Selvom stigende nettogebyrindtægter i vid udstrækning imødegår faldet i nettorenteindtægterne, kan der stilles spørgsmål ved, om en del af stigningen i nettogebyrindtægter er af blivende karakter. En ikke ubetydelig del af stigningen i nettogebyrindtægterne kan henføres til store indtægter i forbindelse med konvertering af realkreditlån, jf. figur 4. Konverteringer øger ikke bare indtægterne i realkreditinstitutterne, men også i pengeinstitutterne i form af blandt andet lånesagsgebyrer og indtægter fra køb og salg af realkreditobligationer. Konverteringer i større omfang er normalt affødt af større ændringer i renten, som det skete i begyndelsen af 2015, mens omfanget er mere beskedent, når renterne er stabile. Stigende boligpriser og dertil knyttede stigende realkreditudlån giver også øgede formidlingsprovisioner til pengeinstitutterne. Også stigende boligpriser er i nogen grad drevet af faldende renter. Et for-

sat lavt og stabilt renteniveau vil derfor udgøre et fortsat pres på nettorenteindtægterne, men ikke nødvendigvis give fortsat stigende nettogebyrindtægter.

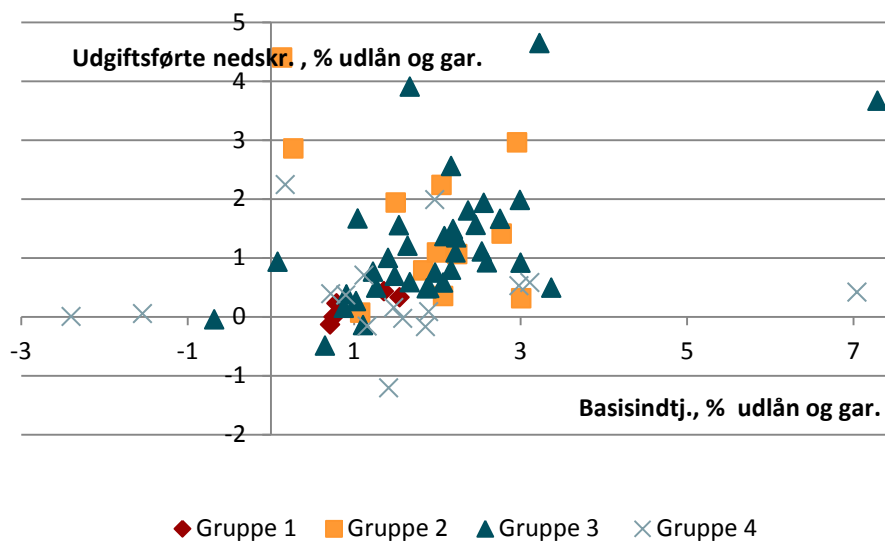
Figur 4: Fordeling af gebyrindtægter, sektoren 2011-2015

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Der er store forskelle i basisindtjeningen (målt i forhold til udlån og garantier) mellem de enkelte institutter, jf. figur 5. Forskellene afspejler i nogen grad kreditrisikoen på udlånsporteføljen. Når basisindtjeningen er forholdsvis høj, hænger det således i en del institutter sammen med højere rentemarginaler på mere risikobetonede udlån, hvorpå de gennemsnitlige nedskrivninger også er større. Institutter med en forsigtig kreditpolitik behøver en mindre basisindtjening end institutter, der mod en merrente yder mere risikable udlån som f. eks. forbrugskreditter. Der er dog blandt institutter med en høj basisindtjening også mange, der har lave nedskrivninger.

Figur 5: Basisindtjening og nedskrivninger pct. af udlån og garantier - institutniveau, 2015

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Institutterne med den laveste basisindtjening har generelt også lave nedskrivninger. Kun få institutter har både lav basisindtjening og høje nedskrivninger. Nogle få af disse er nyetablerede institutter eller institutter med en forretningsmodel, hvor indtjeningen kommer fra andre kilder end traditionel udlånsvirksomhed, og hvor basisindtjeningen derfor er et dårligt mål for deres profitabilitet. De pengeinstitutter, hvor lav basisindtjening og høje nedskrivninger ikke kan forklares af ovennævnte forhold bør, selv om de er velkapitaliserede, overveje, om der er tale om forbigående udfordringer og i modsat fald træffe de nødvendige strategiske valg.

Presset på pengeinstitutternes basisindtjening kan give incitamenter til at øge kreditrisikoen og slække på kreditstandarderne. Institutterne kan således være fristet til at yde lån til svagere kunder mod en merrente eller generelt at øge udlånet til brancher, hvor risikoen er større, og rentemarginalerne er højere.

Finanstilsynet gennemfører løbende undersøgelser af pengeinstitutternes nyudlån netop med henblik på at vurdere, om institutternes påtager sig større eller nye risici, jf. boks 1. Undersøgelsen i 4. kvartal 2015 af nyudlån til boligkøb i København og Århus indikerer, at konkurrencen om nyudlån til boliger i vækstområder er stigende, og at pengeinstitutterne svækker kreditstandarderne for at vinde markedsandele.

Boks 1: Undersøgelse af nyudlån til boligkøb i København og Århus

Finanstilsynet foretog i 4. kvartal 2015 en tværgående undersøgelse af en række pengeinstitutters nyudlån til boligkøb i København og Aarhus. Institutionerne i undersøgelsen har alle en relativ høj udlånsvækst, som i væsentligt omfang stammer fra udlån til privatkunder.

Baggrunden for undersøgelsen var det lave renteniveau og prisudviklingen på boligmarkedet i særligt Århus og København. Finanstilsynet gennemgik institutionernes 50 seneste nyudlån til køb af ejer- og andelsboliger i København og Århus med det formål at vurdere beslutningsgrundlaget og den konkrete bevilling.

Undersøgelsen omfattede også en gennemgang af institutionernes kreditpolitik og enkelte forretningsgange for privatkunders finansiering af ejer- og andelsboliger, der blev sammenholdt med den faktisk observerede praksis i nybevillingerne.

Undersøgelsen bekræftede Finanstilsynets indtryk af, at konkurrencen mellem pengeinstitutterne om finansiering af boligkøberne er høj i Københavnsområdet og i Århus. Gennemgangen af institutionernes seneste bevillinger viste således eksempler på, at institutionerne fraveg deres egne prislister.

I kreditvurderingen viste gennemgangen tegn på, at institutionernes fokus på kundernes gældsfaktor ikke er særlig kritisk, hvis kunderne i øvrigt har tilfredsstillende rådighedsbeløb. Institutionerne overskred i mange tilfælde deres egne interne grænser, ofte uden yderligere begrundelse.

Konkurrencen er tilsyneladende særlig hård, når det gælder udlån til andelslejligheder i Københavnsområdet. Der var i undersøgelsen en del eksempler på, at andelslejligheder blev belånt 100 pct., og at institutionerne ikke foretog en grundig vurdering af værdien af den konkrete andelslejlighed eller af foreningen. Der syntes ikke at være en kritisk tilgang til valuarvurderinger af ejendommene, og der var eksempler på valuarvurderinger på baggrund af et afkastkrav på ca. 2 pct., der ikke var kommenteret. Dette er særligt kritisk, da finansiering af andelsbolig er restfinansiering efter belåningen af selve foreningen.

Generelt gav undersøgelsen ikke indtryk af en forsigtig tilgang hos institutionerne, dog uden at det vurderedes at være uforsvarligt. Gennemgangen af bevillingsmaterialet efterlod således et billede af, at institutionerne handler hurtigt ved nybevillinger af lån til ejer- og andelsboliger, hvilket kan ses på bevillingsmaterialet og de stillede krav til kreditvurdering.

Undersøgelsen blev foretaget inden, Finanstilsynets vejledning om forsigtighed i kreditvurderingen ved belåning af boliger i vækstområder trådte i kraft i januar 2016. Undersøgelsen bekræftede de vurderinger, der lå til grund for udarbejdelsen af vejledningen.

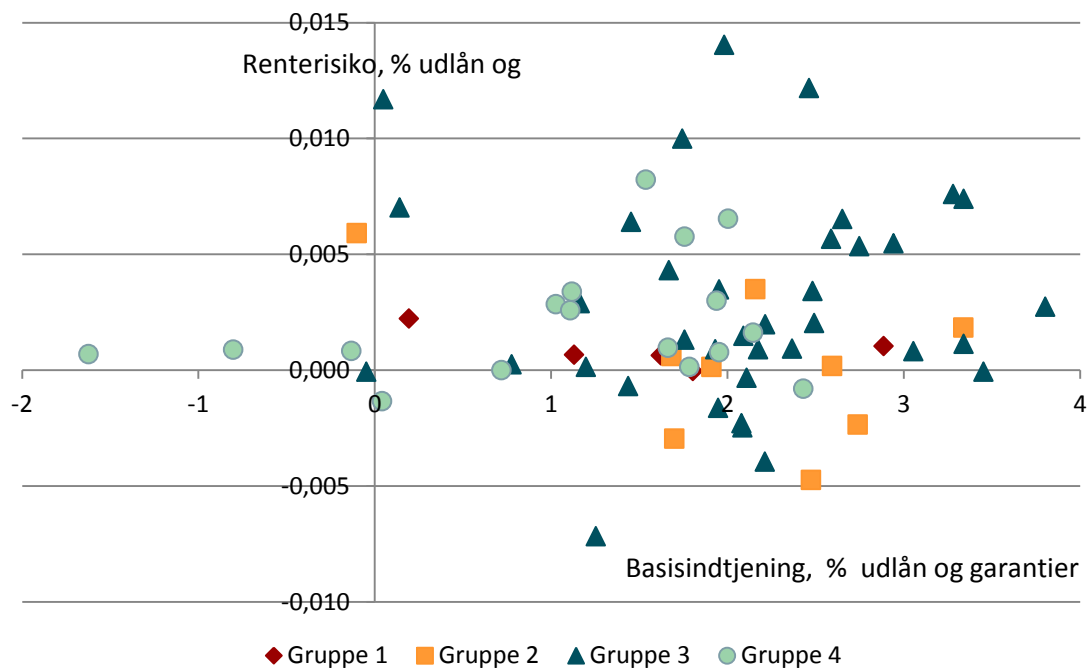
Pengeinstitutterne kan søge alternative indtjeningskilder blandt andet ved at øge instituttets renterisiko. Der er dog ikke tegn på, at institutioner med lav basisindtjening generelt har en højere renterisiko end institutioner med høj basisindtjening, jf. figur 6. Der er dog enkelte institutioner med lav basisindtjening, der har en meget høj renterisiko. Ikke overraskende er det institutioner med et meget højt indlånsoverskud, der har høj renterisiko, idet indlånsoverskudet placeres i obligationer og i nogle tilfælde obligationer med høj varighed.

Da rentekurven er stigende, indebærer højere varighed højere renteindtægter. Hvis renterne stiger, vil pengeinstituttet imidlertid inkassere et kurstab, der kan vise sig at blive større end de højere renteindtægter.

Der er tendenser til, at pengeinstitutterne reducerer handelsbeholdningen af specielt obligationer. Det sker for at generere en mere stabil indtjening på værdipapirhandel, der i højere grad baseres på gebyrer fremfor positionstagning. Tendenserne skal også ses i lyset af ændret regulering, jf. afsnittet om markedslivkviditet nedenfor.

Pengeinstitutterne har generelt øget deres aktieeksponeringer, som dog fortsat fylder meget lidt i den samlede balance, jf. appendiks 2.

Figur 6: Basisindtjening vs renterisiko, 2015

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

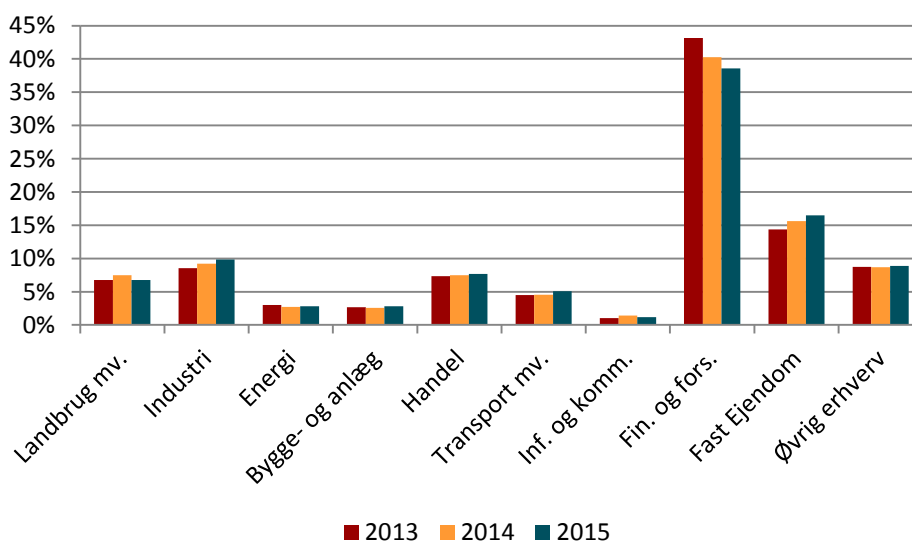
Udlån og garantier

Pengeinstitutternes samlede udlån eksklusiv repo-forretninger var på 1.354 mia. kr. ved udgangen af 2015 - en lille stigning på 0,9 pct. i forhold til året før. Garantierne steg fra 378 mia. kr. til 410 mia. kr., en stigning på 8 pct.

Udlån og garantier (herefter: udlån) fordeler sig med 64 pct. til erhverv, 33 pct. til private og 3 pct. til det offentlige. Udlånet til private og til erhverv er steget med hhv. 1,0 pct. og 3,6 pct.

Der er betydelige forskelle mellem udviklingen i udlån indenfor de enkelte brancher. Udlån til finansiering og forsikring udgjorde ved udgangen af 2015 med godt 39 procent af det samlede erhvervsudlån den største branche – stort set uændret i forhold til 2014. Udlån til industri og fast ejendom er steget mest både i absolutte og relative termer, men også indenfor transport og handel er der tale om pæne stigninger, jf. figur 7. Udlånet til landbrug mv. er derimod faldet til 2013-niveauet. Pengeinstitutternes udlån til landbruget udgjorde således 92 mia. kr. ultimo 2015 svarende til 4,3 pct. af de samlede udlån eller 6,7 pct. af alle erhvervsudlån.

Figur 7: Branchefordelte udlån og garantier i pct. af samlet erhvervsudlån, 2013-2015

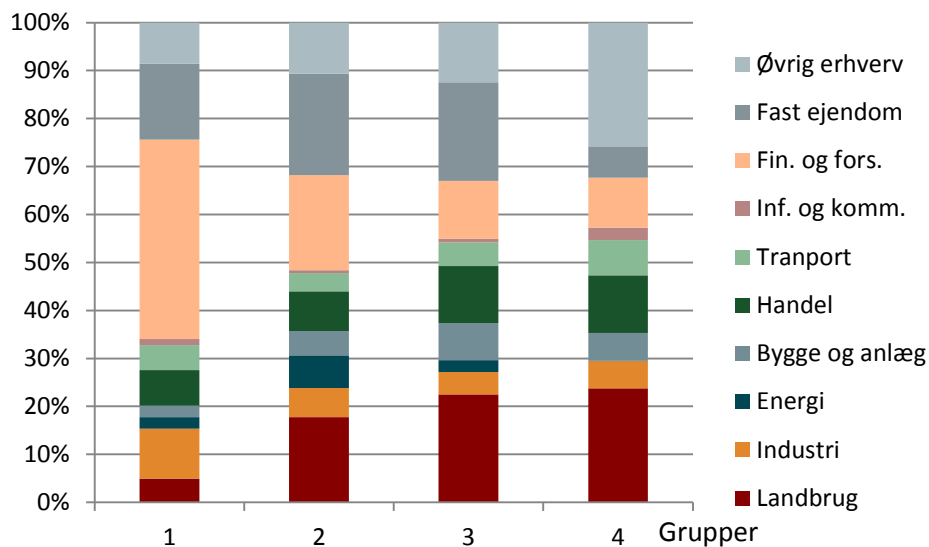

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Udlånssammensætningen varierer betydeligt mellem store og små institutter. Erhvervsudlånet tegner sig for størstedelen af udlånet i store og mellemstore institutter (gruppe 1 og 2-institutterne) med hhv. 66 pct. og 58 pct., mens udlånet til private fylder mere hos gruppe 3- og gruppe 4-institutterne. Her fylder udlånet til private hhv. 50 pct. og 63 pct.

Sammensætningen af erhvervsudlånet er også forskelligt. Landbrugsudlån fylder meget i de mindre institutter, og udlån til industrien og i særdeleshed udlån til finansielle virksomheder vejer tungt i de største institutter, jf. figur 8. De største institutter fungerer blandt andet som likviditetsstillere til mindre institutter, der låner kort mod sikkerhed i obligationer (såkaldte repo-forretninger).

Figur 8: Branchefordelte erhvervsudlån og garantier fordelt på grupper, 2015

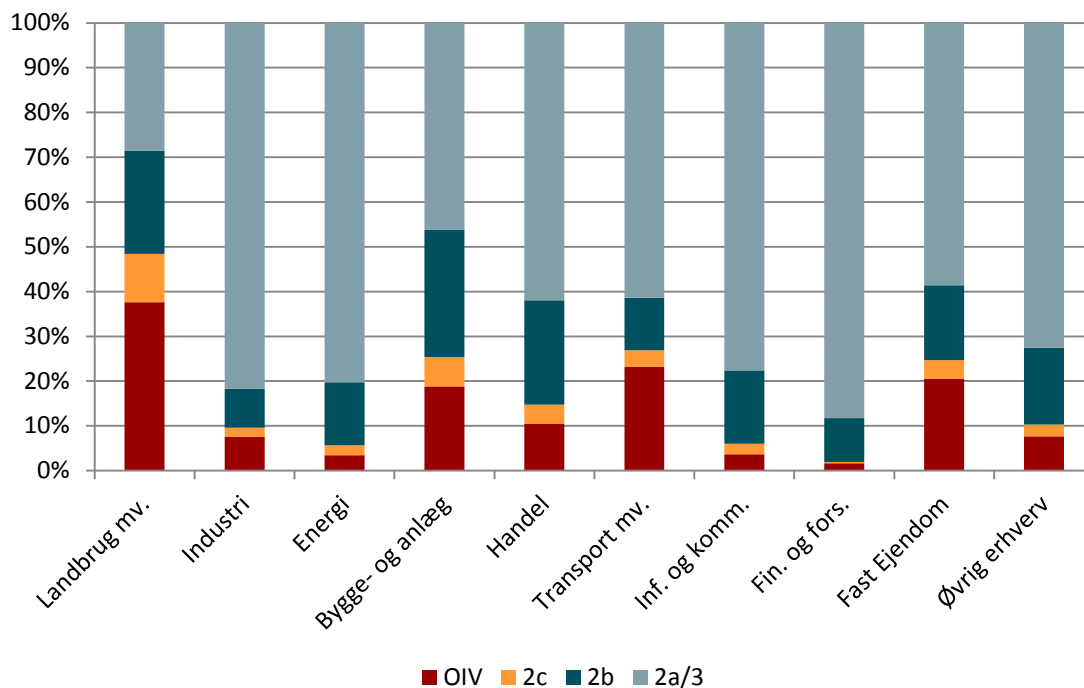

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Kreditbonitet og nedskrivninger

Kreditboniteten udtrykker tabsrisikoen på udlånsporteføljen og varierer meget indenfor de enkelte sektorer og brancher, jf. figur 9. Andelen af udlån med objektiv indikation for værdiforringelse (OIV), hvorpå der oftest må foretages nedskrivninger, er størst indenfor de ejendomsrelaterede brancher, hvor institutterne fortsat er tynget af nødlidende lån, der blev ydet op til finanskrisen. Derudover er andelen af svage udlån med OIV høj indenfor transportbranchen, der typisk er udfordret under svage konjunkturer, samt indenfor dele af landbrugserhvervet, der kæmper med høj gæld.

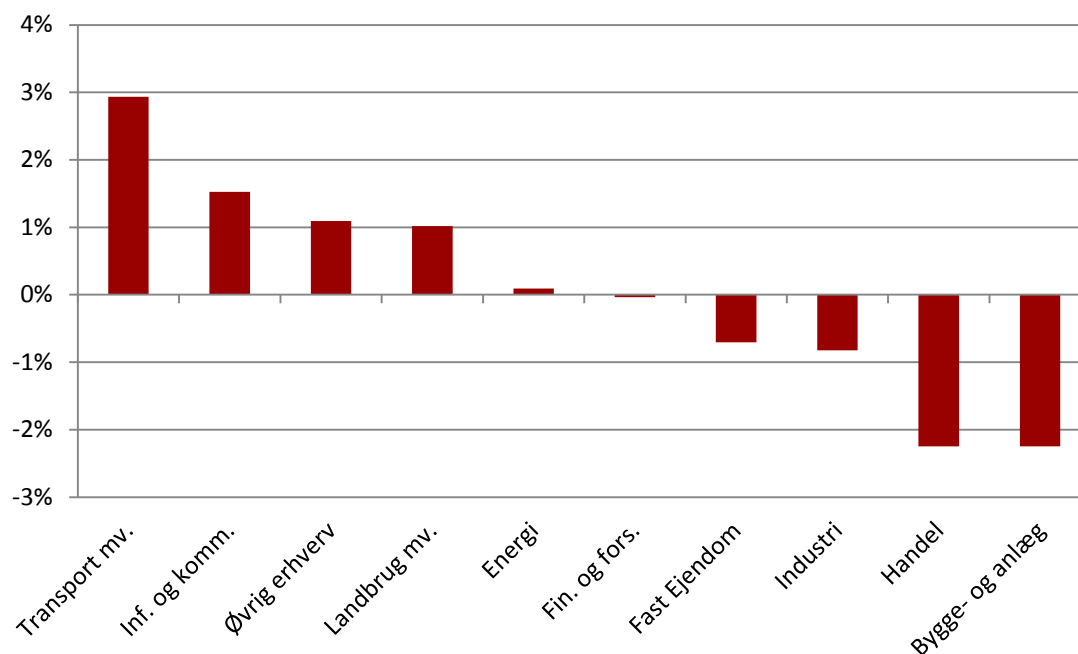
Figur 9: Bonitetsfordeling opgjort på brancher

Anm.: Omfatter som minimum alle udlån, der er større end 1% af det enkelte instituts kapitalgrundlag.
 Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Andelen af bankernes udlånsportefølje med OIV er stort set uændret i forhold til 2014. Der er imidlertid inden for nogle brancher en stigning i andelen af lån med OIV, jf. figur 10. Andelen af de svageste udlån er indenfor transportbranchen steget med 2,9 pct.-point til 23,2 pct. af den samlede bonitetsvurderede portefølje af lån til branchen. Andelen af svage lån til landbruget fortsætter med at stige, og landbruget er dermed klart den branche, der er mest udfordret. Andelen af bonitetsvurderede landbrugs lån med OIV er steget til 37,6 pct. Dertil kommer en stor andel af bonitet 2c lån på 10,7 pct., hvorpå pengeinstitutterne typisk har foretaget solvensreservation i forhold til potentielle senere tab.

Figur 10: Andel af bonitetsvurderede udlån med OIV – ændring 2014-2015

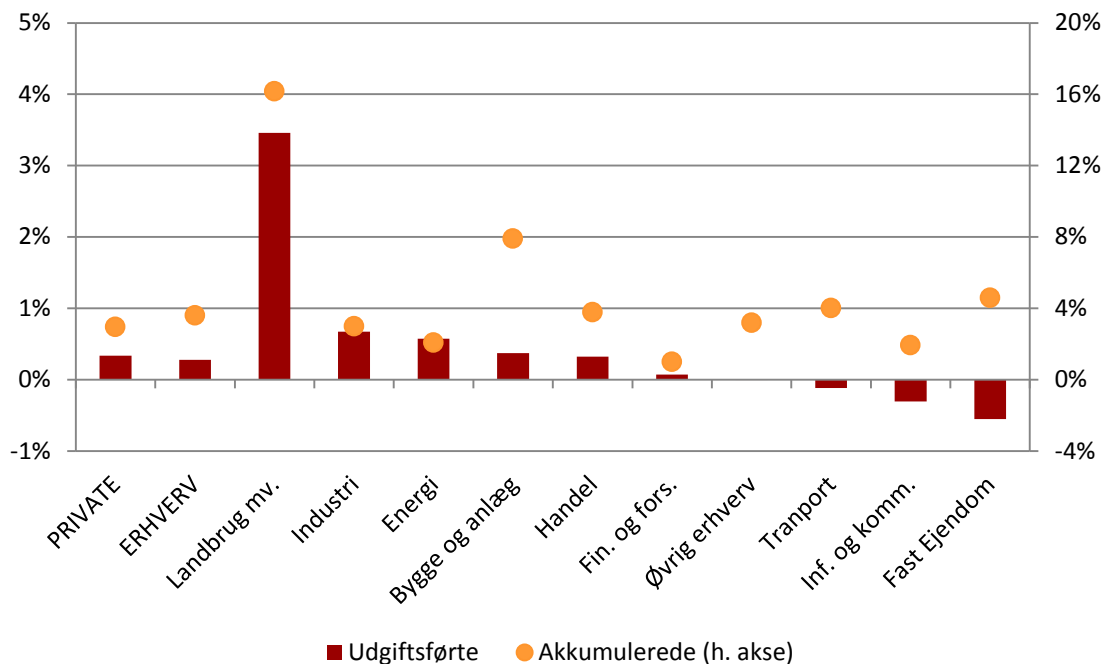

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Både indenfor udlån til private og erhverv som helhed er nedskrivningerne faldet de senere år. Landbruget er dog stadig trængt, hvilket afspejler sig i såvel den svage bonitet som i nedskrivningerne. De udgiftsførte nedskrivninger var i 2015 på 3,5 pct. af udlånet til branchen mod 3,0 pct. året før. Pengeinstitutterne har dermed nedskrevet 16,2 pct. af de samlede udlån til landbruget, jf. figur 11.

Indenfor andre brancher, herunder ejendomsbranchen, har pengeinstitutterne kunnet tilbageføre tidligere nedskrivninger på udlån. Tilbageførsler er en naturlig konsekvens af bedring af konjunkturer og stigende værdier af sikkerheder.

Figur 11: Nedskrivninger fordelt på sektor og branche, 2015

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Kapitalsituationen

Mens basisindtjeningen skal kunne dække de forventede tab, skal kapitalen absorbere større uventede tab og dermed sikre pengeinstituttets fortsatte drift.

Sektoren har konsolideret sig yderligere gennem 2015. Solvensprocenten er steget i alle grupper bort set fra gruppe 3-institutterne, hvor solvensprocenten er stort set uændret, jf. tabel 2. Den største stigning i solvensprocenten ses hos gruppe 4-institutterne, der i forvejen er de bedst kapitaliserede. Det samme billede gør sig gældende for institutternes kernekapitalprocenter.

Tabel 2: Pengeinstitutternes kapital og samlet risikoeksponering, 2014-2015

Mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3			Gruppe 4		
	2014	2015	Æn-dring	2014	2015	Æn-dring	2014	2015	Æn-dring	2014	2015	Æn-dring
Kernekapital	231.384	246.148	6,4%	35.348	35.650	0,9%	15.913	15.648	-1,7%	616	717	16,4%
Basiskapital	266.573	276.283	3,6%	37.788	38.871	2,9%	16.327	16.326	0,0%	618	718	16,2%
Risikovægtede poster	1.218.874	1.203.068	-1,3%	214.009	210.838	-1,5%	94.327	94.041	-0,3%	2.494	2.504	0,4%
Balance	3.558.956	3.144.019	-11,7%	320.423	302.610	-5,6%	131.182	135.042	2,9%	3.727	4.054	8,8%
Egentlig kernekapital	215.600	224.124	4,0%	32.803	33.339	1,6%	14.740	14.500	-1,6%	605	706	16,7%
Kernekapitalprocent	19,01	20,46		16,52	16,91		16,68	16,64		24,67	28,62	
Solvensprocent	21,86	22,96		17,68	18,44		15,64	15,42		24,77	28,65	

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Solvensoverdækningen, opgjort som solvensprocenten fratrukket institutternes individuelle solvensbehov (det regulatoriske kapitalkrav), er overordnet set steget over det sidste år. Den gennemsnitlige overdækning er således steget fra 7,2 pct.-point til 7,6 pct.-point, jf. tabel 3. Det ses endvidere, at 90 pct. af institutterne ved udgangen af 2015 havde en solvensoverdækning på 4,6 pct.-point mod 2,7 pct.-point på samme tid året før. Solvensoverdækningen hos de bedst kapitaliserede institutter er derimod faldet lidt.

Tabel 3: Spredning i kapitaloverdækning på institutniveau, 2014-2015

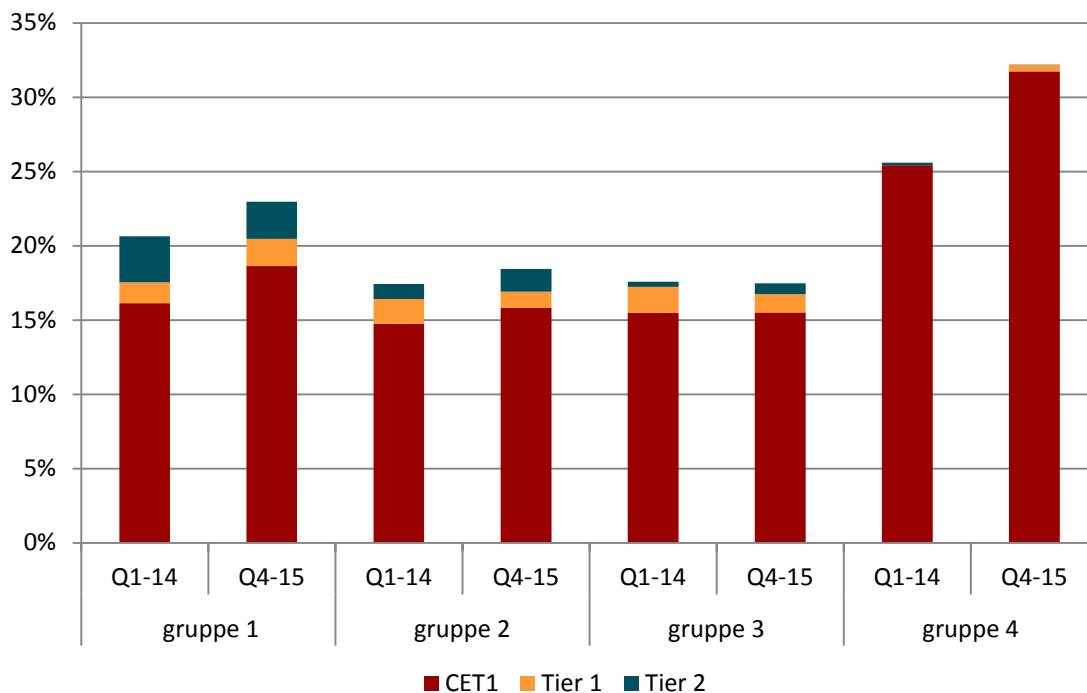
År	Fraktiler					Gennemsnit (vægtet)
	10%	25%	Median	75%	90%	
2015	4,6%	5,6%	8,2%	11,1%	15,7%	7,6%
2014	2,7%	5,2%	7,6%	11,4%	16,5%	7,2%

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

De nye kapitaldækningsregler (CRR/CRDIV), som blev indført som reaktion på finanskrisen, har til formål at styrke pengeinstitutternes kapitalgrundlag. Denne styrkelse skal ske gennem mere og bedre kapital, jf. også Pengeinstitutternes regnskaber 1. halvår 2013, Finanstilsynet.

Siden de nye regler trådte i kraft med indgangen til 2014, har pengeinstitutterne både øget kapitalgrundlaget og overordnet set forbedret kapitalsammensætningen, så egentlig kernekapital i dag fylder mere end i starten af 2014, jf. figur 12. Blandt andet er institutternes statslige hybridkapital, der blev optaget i forbindelse med finanskrisen, nu udløbet, og den indgår derfor ikke i tallene for 2015. Det skal bemærkes, at pengeinstitutterne, allerede inden de nye regler trådte i kraft, havde været igennem en proces, hvorfor tilpasningen reelt har været større end figuren herunder illustrerer.

Figur 12: Kapitalsammensætningen i pengeinstitutterne, 2014Q1-2015Q4

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Pengeinstitutternes udbytter

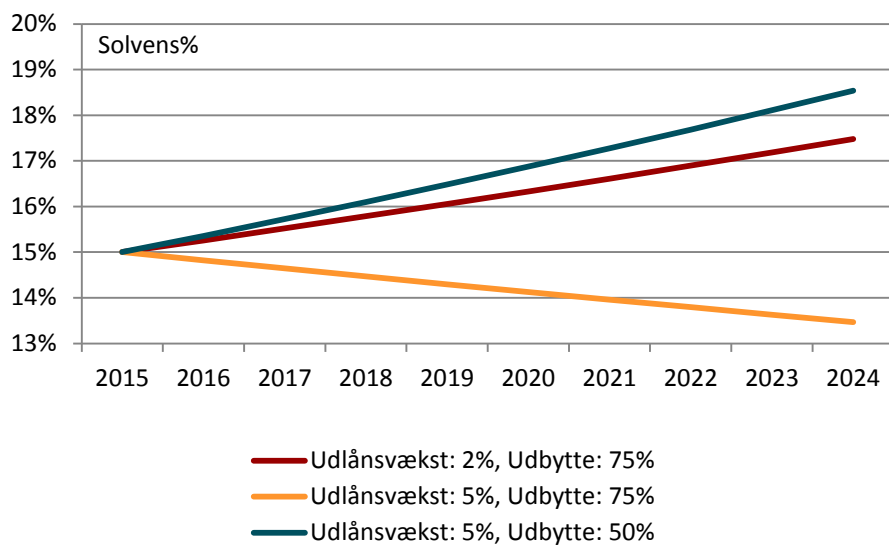
Pengeinstitutternes udbyttebetalinger og tilbagekøb af egne aktier stiger i takt med, at institutterne igen tjener penge. Samtidig skruer institutterne op for forventningerne til egenkapitalforrentningen. Høje udbytter kan forekomme attraktive for aktionærerne. Høje udbytter kan imidlertid også undergrave kapitalen til skade for såvel aktionærer og den finansielle stabilitet.

Høje mål for egenkapital kan give en forventning om høje fremtidige udbytter. Det kan skabe et pres på institutterne til at udbetale høje udbytter også, hvis indtjeningen svigter.

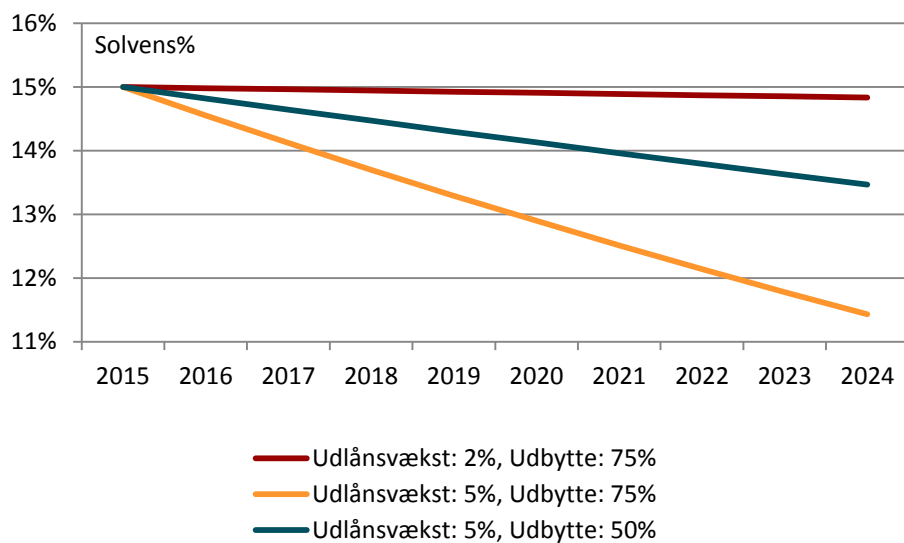
Solvensen kan bevares intakt selv med høje udbytter, når egenkapitalforrentningen er høj og udlånsvæksten er lav, som det er tilfældet i dag. Hvis forventningerne til den høje egenkapitalforrentning ikke indfries – og det er der en reel risiko for, at de ikke gør (jf. afsnittet om pengeinstitutternes indtjening ovenfor) – vil høje udbytter udvande kapitalen også ved moderat udlånsvækst.

Dette er illustreret i figur 13 a og b, der viser udviklingen i solvensprocenten ved forskellige værdier for udlånsvækst og udbytteprocent. Det er i begge figurer antaget, at pengeinstituttet initialt har en kapital svarende til 15 pct. af dets risikovægtede eksponeringer.

Figur 13a: Udvikling i solvensprocent ved egenkapitalforrentning på 15 pct.

Figur 13b: Udvikling i solvensprocent ved egenkapitalforrentning på 7,5 pct.

Som ovenstående figurer illustrerer, er der et punkt, hvor balancen tipper og en kombination af uopfyldte mål for egenkapitalforrentning, fortsat høje udbytter og vækst i instituttets risikovægtede eksponeringer giver anledning til faldende solvens og dermed svagere modstandskraft.

Historien viser, at det kan være dyrt at rejse kapital i dårlige tider. Pengeinstitutterne bør derfor benytte de gode år til at konsolidere sig og være forsigtige med for høje udbyttebetalinger og aktietilbagekøb.

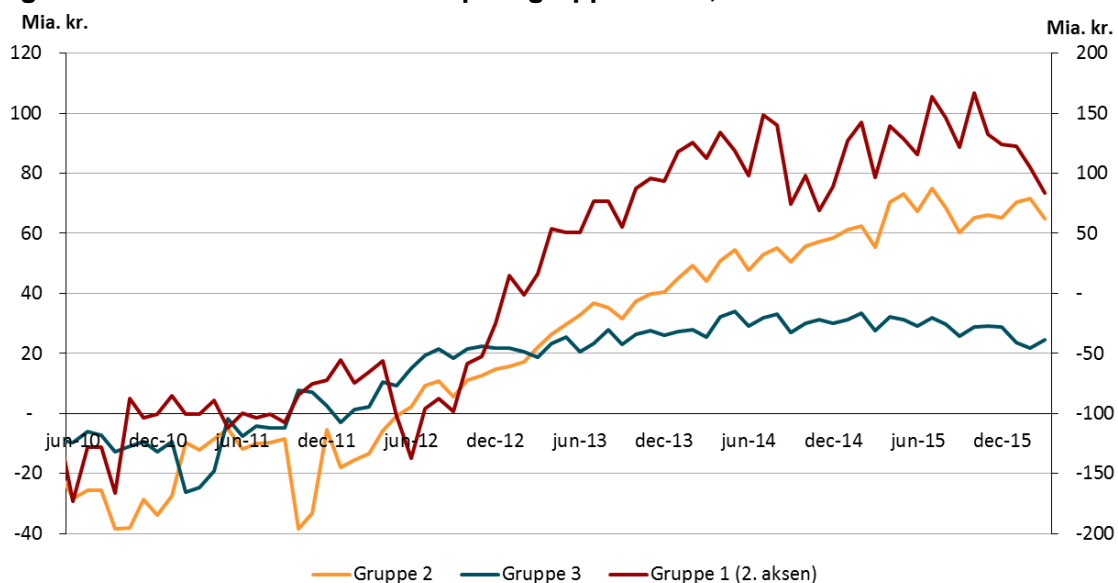
Pengeinstitutternes likviditet og funding

Pengeinstitutternes udlån og andre aktiver finansieres primært gennem indlån, udstedelser af forskellige gældsinstrumenter samt af lån fra andre kreditinstitutter og centralbanker. Sammensætningen af de forskellige finansieringskilder har afgørende betydning for pengeinstitutternes likviditetsrisici.

I årene frem mod finanskrisen opbyggede de danske pengeinstitutter et betydeligt indlånsunderskud. Dette blev i 2013 vendt til et samlet indlånsoverskud. Ved udgangen af 2015 var indlånsoverskuddet på 221 mia. kr.

Umiddelbart synes lavrentemiljøet således ikke at have haft betydelige negative konsekvenser for pengeinstitutternes indlånsbase.

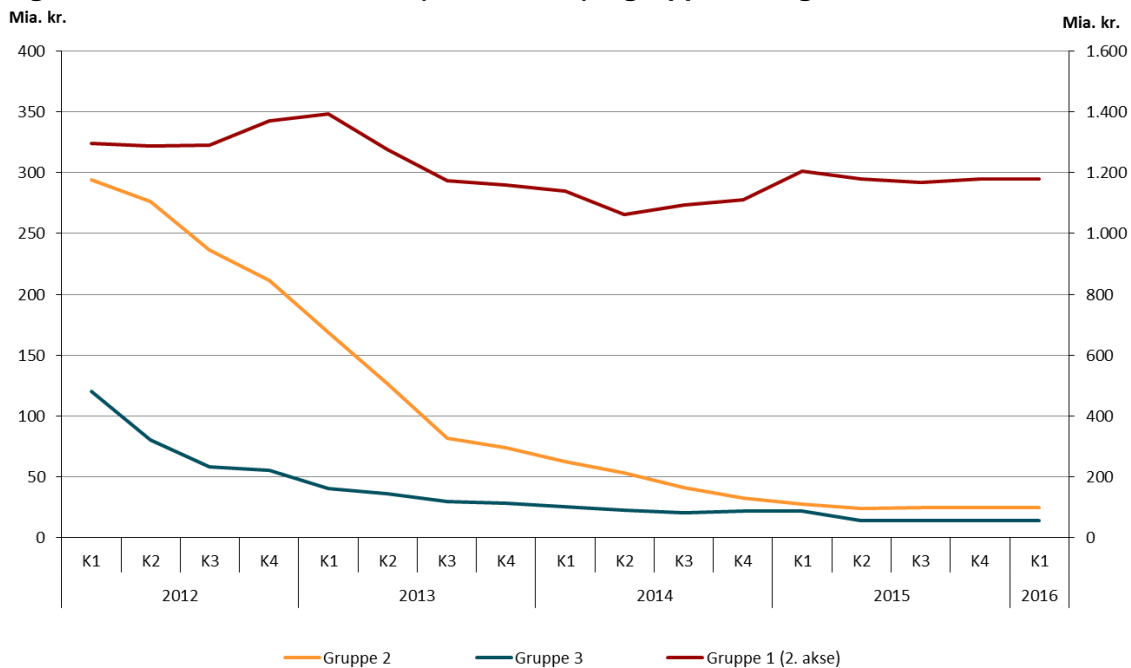
Figur 14. Indlånsoverskud ekskl. repo – gruppefordelt, 2010-2015

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Udviklingen med et stigende indlånsoverskud har indebåret ændringer af institutternes finansieringsstruktur, idet behovet for andre finansieringskilder samtidig er blevet reduceret. Således er institutternes behov for markedsfinansiering blevet reduceret markant. Særligt er udstedelsesvolumenen for institutterne i gruppe 2 og 3 blevet reduceret markant, jf. figur 15. Det betydelige fald i udstedelsesvolumenen for gruppe 2 og 3 institutterne skyldes primært forfald og førtidsindfrielse på udstedelser med individuel statsgaranti (ophørt ordning). Det er Finanstilsynets vurdering, at den mindre afhængighed af markedsbaseret funding har skabt en mere bæredygtig finansieringsstruktur for mange institutter.

Figur 15: Udstedelsesvolumen (udestående)¹ i gruppe 1, 2 og 3, 2012-2015

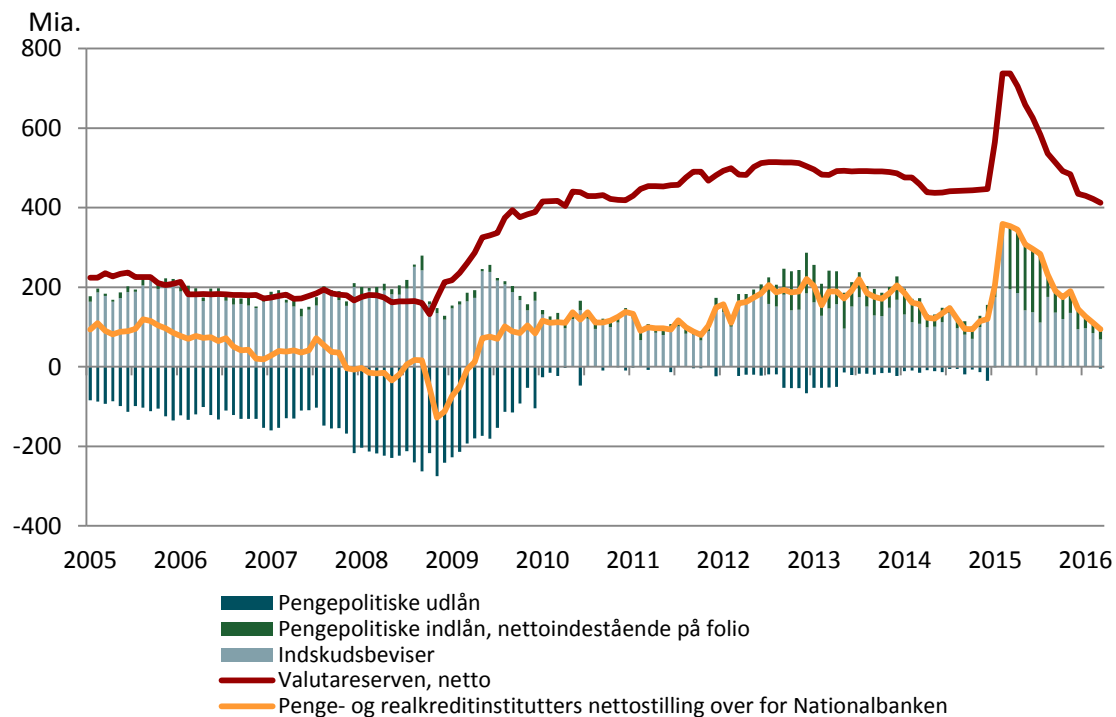
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Det bør dog også bemærkes, at pengeinstitutternes tilpasninger af balancestrukturen i de senere år hænger tæt sammen med såvel den generelle makroøkonomiske udvikling i samfundet som flere af Nationalbankens tiltag. Udviklingen i forholdet mellem indlån og udlån i pengeinstitutsektoren afhænger således både af faktorer, som institutterne selv har indflydelse på, og en række udefrakommende forhold, som institutterne ikke direkte kan påvirke.

Pengeinstitutternes samlede likviditet påvirkes således af Nationalbankens valutainterventioner. Nationalbanken opfylder den danske fastkursmålsætning overfor euroen ved løbende hhv. at købe og sælge danske kroner mod valuta i markedet ved anvendelse af valutareserven. Derved enten tilføres eller opsuges likviditet i den danske pengeinstitutsektor løbende. Valutareserven er forøget betydeligt i de senere år, og det har givet anledning til en forholdsvis rigelig likviditet i sektoren, og sektorens nettostilling i forhold til Nationalbanken er forøget, jf. figur 16.

¹ Opgjort på institutniveau, dvs. ikke koncernniveau. Indeholder pengeinstitutternes markedsbaserede finansiering med en oprindelig løbetid på over 1 år.

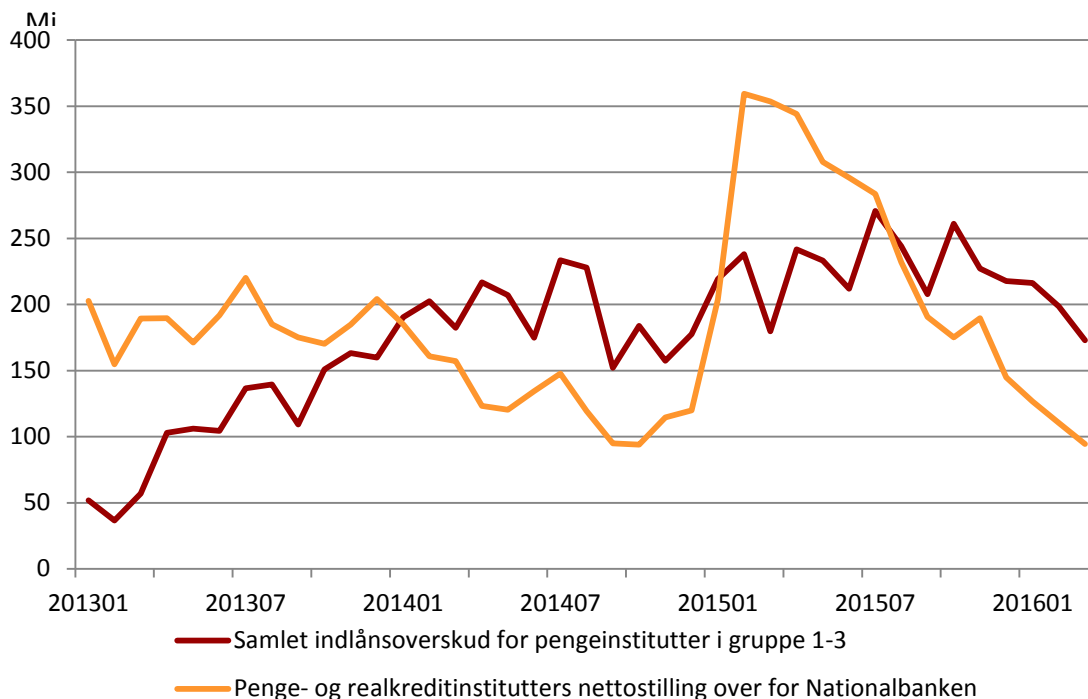
Figur 16: Udvikling i valutareserve og nettostilling overfor Nationalbanken

Kilde: Nationalbankens statistikbank, tabellen Specifikation til Nationalbankens balance efter specifikation og instrument.

Sektorens indlånsoverskud er tæt knyttet til nettostillingen overfor Nationalbanken, jf. figur 17. Det er derfor vigtigt, at pengeinstitutterne ikke kun har fokus på likviditetseffekterne af deres egen adfærd, men også på likviditetseffekterne som følge af udefrakommende forhold som f. eks. Nationalbankens valutainterventioner og øvrige pengepolitiske operationer.

Figur 17: Sektorens indlånsoverskud og nettostilling overfor Nationalbanken

Anm. Gruppe 1 institutterne er alle SIFI pengeinstitutter. Data skal fortolkes med forsigtighed, idet de to tidsrækker i figuren er opgjort forskelligt som følge af forskellige statistiske afgrænsninger imellem Nationalbankens hhv. Finanstilsynets data.

Kilde: Nationalbankens statistikbank, tabellen Specifikation til Nationalbankens balance efter specifikation og instrument, indberetninger til Finanstilsynet og egne beregninger.

LCR-kravet

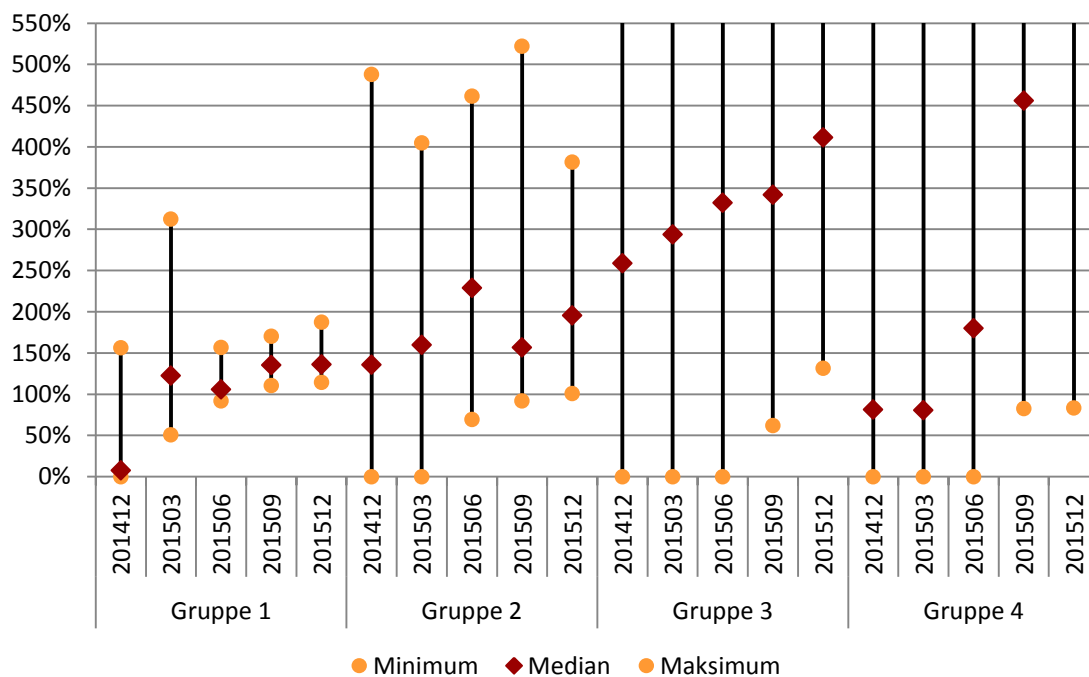
De danske kreditinstitutter blev fra 1. oktober 2015 underlagt det nye fælles europæiske likviditetsdækningskrav *Liquidity Coverage Ratio* (LCR). Kravet fordrer, at institutterne altid skal opretholde en tilstrækkelig stor beholdning af højlikvide aktiver til at dække mulige ubalancer mellem institutternes ind- og udgående pengestrømme under et 30-dages intensivt likviditetsstress. Alle institutter opfylder det ny likviditetskrav.

LCR-kravet indføres gradvist frem til 1. januar 2018, således at institutterne pr. 1. oktober 2015 var underlagt et LCR-krav på 60 pct. og pr. 1. januar 2016 på 70 pct. Fra 1. januar 2017 er kravet 80 pct. og pr. 1. januar 2018 100 pct. For SIFI-institutter blev LCR-kravet imidlertid indført fuldt ud (100 pct.) fra 1. oktober 2015, og samtidig blev SIFI-institutterne undtaget det særligt danske likviditetskrav fra § 152 i lov om finansiel virksomhed. For øvrige institutter udfases §152-kravet ved udgangen af 2016.

I figur 18 er pengeinstitutternes LCR estimeret ud fra det foreliggende datagrundlag for gruppe 1-4 i perioden december 2014 til december 2015. Af figuren fremgår det, at pengeinstitutterne

gennem 2015 løbende har tilpasset deres likviditet for at kunne opfylde LCR-kravet, når det trådte i kraft. Pr. 1. oktober 2015 opfyldte alle pengeinstitutter således LCR-kravet med minimum 60 pct. og pr. 1. januar 2016 med 70 pct. Det fremgår endvidere, at SIFI pengeinstitutterne opfyldte LCR-kravet på minimum 100 pct.

Figur 18: Median, mindste og største LCR

Anm. Gruppe 1 institutterne er alle SIFI pengeinstitutter. For gruppe 3 institutterne er LCR maksimum på et niveau mellem 1.000-3.000 pct. og for gruppe 4 institutterne mellem 2.000-400.000 pct. Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og egne beregninger.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

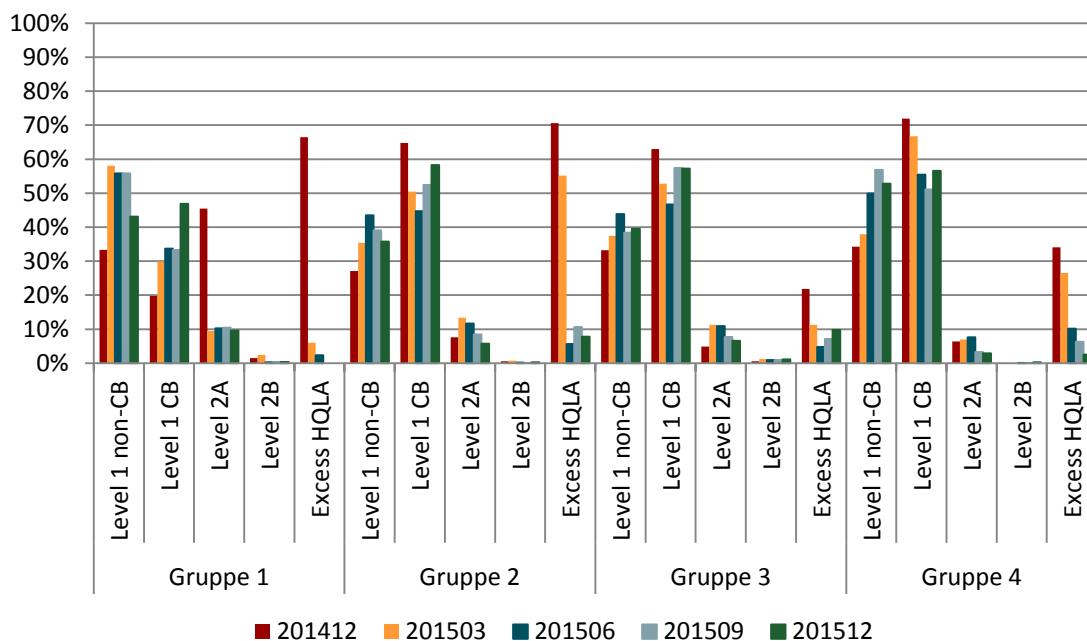
LCR-kravet definerer også hvilke aktiver, der betragtes som likvide, og sætter yderligere grænser for, hvor stor en andel realkreditobligationer kan udgøre af den samlede likviditetsreserve, se Markedsudvikling, pengeinstitutter – 2014 for en nærmere beskrivelse.

En del institutter har gennem 2015 haft en anden fordeling af likvide aktiver end LCR-kravene til sammensætningen af likviditetsbufferen. Særligt kravet om, at maksimalt 70 pct. af de likvide aktiver kan udgøres af dækkede obligationer, der er klassificeret som level 1 covered bonds², har betydning for flere institutter. Gennem 2015 har en række institutter således haft behov for at tilpasse sammensætningen af deres likvide aktiver for at kunne leve op til LCR-kravet, jf. figur 19. Flere institutter har formentlig af indtjeningsmæssige årsager først

² For en nærmere beskrivelse af klassificeringen af forskellige aktiver i forhold til LCR-krav henvises til appendix 7.

foretaget den nødvendige omlægning frem mod 1. oktober 2015. I udgangspunktet har institutterne således ikke haft behov for at øge mængden af likvide aktiver for at leve op til LCR-kravet. Det bemærkes, at der ikke gælder et krav om, at hele beholdningen af de likvide aktiver skal tælle med i LCR, hvorfor nogle institutter af forretningsmæssige årsager kan vælge at holde en portefølje af likvide aktiver, der ikke kan indgå i LCR-opgørelsen grundet kravene til sammensætningen af LCR-bufferen.

Figur 19: Fordelingen af likvide aktiver inden justeringer³

Anm. Excess HQLA er overskydende likviditet, der ikke kan tælles med i beholdningen af likvide aktiver, da sammensætningen af likvide aktiver ikke lever op til kravene i LCR-forordningen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

LCR i valuta

LCR kravet er gældende for kreditinstitutters samlede likviditetsposition. Der er ikke et krav om, at LCR kravet skal overholdes i hver enkelt valuta, men der er et krav om, at valutaen af netto pengestrømme og likvide aktiver skal matche. Dette indebærer, at kreditinstitutter skal overvåge det løbende match mellem valutasammensætningen af deres beholdning af likvide aktiver og deres pengestrømme i det i LCR-antagne stressscenarie og sikre, at der er et tilstrækkeligt match herimellem.

³ I LCR beregningen foretages ved opgørelsen af likvide aktiver en række justeringer i forhold til instituttets samlede beholdning af likvide aktiver. Ved beregningen af LCR justeres der for repo-forretninger med udløb indenfor 30 dage og cap begrænsningerne til de likvide aktiver.

Under stressede markedsforhold kan særligt SIFI'ernes udgående pengestrømme i fremmede valutaer være så betydelige, at det kan blive særdeles vanskeligt at imødegå en potentiel likviditetsudstrømning i én given valuta, hvis instituttet ikke besidder tilstrækkelige likvide midler i samme valuta. Endvidere er erfaringen fra den finansielle krise, at det under stressede markedsforhold kan være vanskeligt for institutterne at bevæge sig fra en valuta til en anden. I sådanne situationer kan handlemulighederne også være begrænsede, hvorfor det er vigtigt, at SIFlerne har tilstrækkelig robuste forretningsmodeller, der kan håndtere valutalikviditetsrisici under stressede forhold.

Tilsynsdiamantens likviditetspejlemærke

Det nye fælleseuropæiske likviditetskrav "Liquidity Coverage Ratio" (LCR) trådte i kraft den 1. oktober 2015 og skal på sigt erstatte det nuværende danske likviditetskrav i § 152 i lov om finansiel virksomhed, der udfases ved udgangen af 2016. Finanstilsynet er i lyset af dette i færd med at revurdere tilsynsdiamantens nuværende pejlemærke for likviditet, der er baseret på § 152 lovkravet, så det fremadrettet i stedet tager udgangspunkt i LCR-kravet.

LCR-kravet er et krav til likviditet baseret på 30 dages likviditetsstress, og kravet gælder for alle pengeinstitutter og realkreditinstitutter. Finanstilsynet arbejder på at udforme et nyt likviditetspejlemærke for pengeinstitutter, der ser udover LCR-horisonten på 30 dage. Pejlemærket overvejes baseret på en fremskrivning af LCR-kravet, hvor der fastsættes et minimumskrav for, hvor længe der skal kunne opretholdes en positiv likviditet – en såkaldt 'overlevelseshorisont'. Pejlemærket vil sætte en minimumsgrænse for, hvor længe likviditetsbufferen skal dække det forventede likviditetsbehov under stressede forhold.

Med henblik på kalibrering af en sådan LCR-fremskrivning og et specifikt pejlemærke i form af en minimumsgrænse for en 'overlevelseshorisont' forventer Finanstilsynet at foretage en ekstraordinær dataindsamling fra pengeinstitutterne. På sigt er det Finanstilsynets forventning, at den kommende 'Maturity Ladder', hvor løbetidsprofilen på institutternes funding vil fremgå, fra den såkaldte 'Additional Liquidity Monitoring Metrics', vil kunne danne grundlag for Finanstilsynets overvågning af pengeinstitutternes overholdelse af likviditetspejlemærket.

Markedslikviditet

Den ny regulering kan have utilsigtede konsekvenser for markedslikviditeten. Særlig har LCR-kravet givet anledning til porteføljeomlægninger, jf. ovenfor, idet aktiver, der tidligere kunne indgå i opfyldelse af § 152 likviditetskravet, nu kun indregnes med visse

begrænsninger. Pengeinstitutterne har derfor ikke samme incitament til at holde bl.a. realkreditobligationer som tidligere. Det kan i teorien betyde, at institutterne i mindre grad end tidligere er villige til at købe store mængder realkreditobligationer fra markedsdeltagerne uden at have en køber i den anden ende.

Overordnet set er det vurderingen at de finansielle markeder – inklusiv markedet for danske realkreditobligationer – fortsat er velfungerende på trods af, at institutterne gennem 2015 har gennemført betydelige porteføljetilpasninger. Analyser af markedslikviditeten finder dog tegn på, at markedslikviditeten er blevet mindre robust⁴.

Justeringer af produktudbuddet – herunder en udvikling mod færre små obligationsserier – kan imidlertid være hensigtsmæssigt i forhold til at sikre en tilstrækkelig stor markedslikviditet. Finanstilsynet er positivt indstillet overfor sektorinitiativer, der kan forbedre likviditeten på markedet for realkreditobligationer fremadrettet, og følger udviklingen i markedslikviditeten tæt.

Aktivbehæftelse

Aktiver betegnes som behæftede, når de anvendes som sikkerhed for kreditorers fordringer. Denne sikkerhedsstillelse kan enten anvendes til at skaffe finansiering, eksempelvis via repo'er, dækkede obligationer eller asset-backed securities (ABS), eller til handel og risikostyring, eksempelvis derivater og værdipapirudlån. Aktivbehæftelse er således en naturlig del af mange pengeinstitutters forretningsmodel. Nye fælleseuropæiske lov- og indberetningskrav på området trådte i kraft i hhv. 2014 og primo 2015, jf. boks 2.

⁴ Se fx Committee on the Global Financial System: "Fixed income market liquidity", CGFS Papers No. 55 og Nationalbanken (2015): "Finansiel Stabilitet 2. Halvår 2015.

Boks 2: Lovkrav til risikostyring og indberetning af aktivbehæftelse

Lovkrav til institutternes risikostyring af aktivbehæftelse blev indført i bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. i marts 2014. I bekendtgørelsen stilles der krav om, at institutterne i et omfang, der svarer til instituttets størrelse og forretningsomfang, skal have principper for tilgangen for aktivbehæftelse, herunder for styring af det enkelte instituts behæftelsesniveau og for opgørelse af omfanget af aktivbehæftelse i den løbende interne rapportering. I praksis betyder det, at alle institutter i deres likviditetspolitik skal have et punkt om aktivbehæftelse. Desuden skal institutterne have en strategi for håndtering af yderligere aktivbehæftelse som følge af stress, i det omfang dette er relevant, og relevante forretningsgange og instrukser. Lovkravene afspejler, at der er en del institutter med betydelig grad af aktivbehæftelse i forhold til institutternes størrelse samt et antal institutter, som slet ikke har behæftede aktiver.

Forordningens definition af ratioen til opgørelse af det enkelte instituts niveau for aktivbehæftelse er :

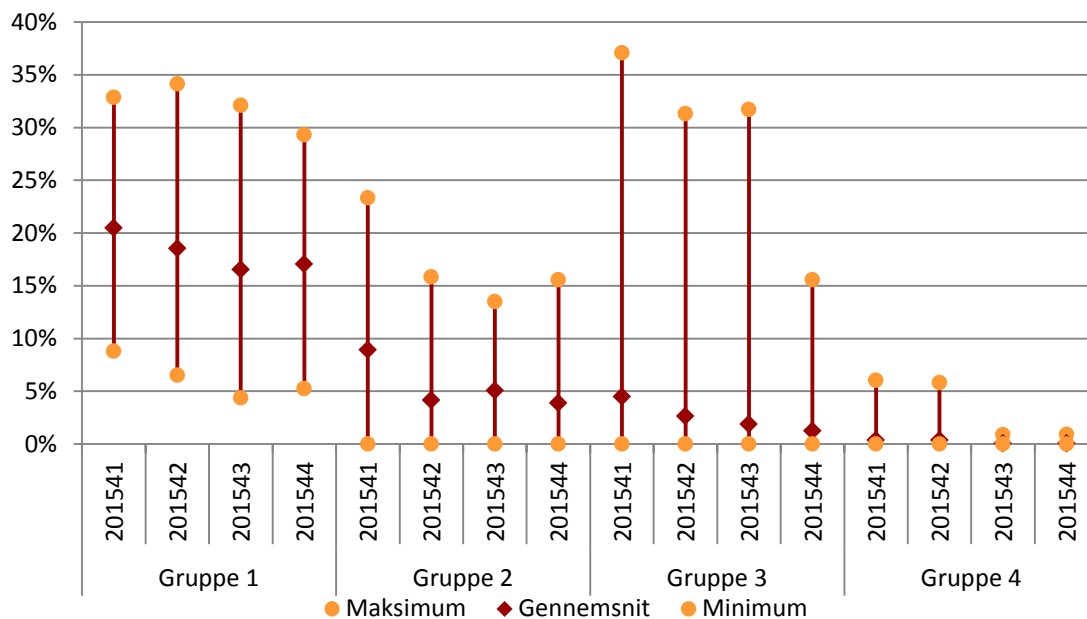
$$\text{Behæftelsesgrad} = \frac{\text{Behæftede aktiver og genbehæftede modtagne sikkerheder}}{\text{Aktiver på balancen og modtagne sikkerheder ialt}}$$

Behæftelse af aktiver kan i stresssituationer være et vigtigt redskab for kreditinstitutterne, da det er en måde at skaffe likviditet på. Omvendt har et uforholdsmæssigt højt behæftelsesniveau også en række negative konsekvenser. Aktiver, der er behæftede, er således ikke til rådighed for usikrede kreditorer, heriblandt indskydere, såfremt instituttet kommer under afvikling eller går konkurs. Idet potentielle investorer tager højde for dette, påvirker niveaet for aktivbehæftelse instituttets fremtidige adgang til de usikrede finansielle markeder. Et institut, der ved indgangen til en stressperiode har et højt niveau af aktivbehæftelse, kan derfor have sværere ved at skaffe finansiering, når stressperioden indtræffer. Instituttet har færre aktiver til rådighed, som det kan benytte til at skaffe sikret finansiering. Høje behæftelsesniveauer kan derfor skabe likviditetsmæssige udfordringer for de enkelte institutter.

Figur 20 viser den gennemsnitlige behæftelsesgrad for pengeinstitutter i gruppe 1-4, og den mindste hhv. største behæftelsesgrad for hver gruppe. Generelt har gruppe 1 pengeinstitutterne højere behæftelsesgrader end de mindre pengeinstitutter. Det skyldes bl.a. et større omfang af repo-forretninger og derivatkontrakter, der delvist kan henføres til, at de største pengeinstitutter i vid udstrækning agerer market makere. Institutter, der agerer market makere, benytter ofte repomarkedet til at 1) inddække market makernes korte positioner via revers repotransaktioner⁵, og 2) udlåne market makernes lange positioner via repotransaktioner.

⁵ En repoforretning er et udlån mod sikkerhed. Den ene part sælger værdipapirer til den anden og indgår samtidig en aftale med modparten om at tilbagekøbe værdipapirerne på et senere tidspunkt. Kursen på tilbagekøbstidspunktet afspejler udlånsrenten. En reverse repo er den samme forretning, men set fra parten, der stiller likviditet til rådighed.

Figur 20: Gennemsnitlig, mindste og største behæftelsesgrad for gruppe 1-4

Anm. Opgjort på soloniveau. Gruppe 1 institutterne er alle SIFI pengeinstitutter.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og egne beregninger.

De mindre pengeinstitutter har typisk lavere niveauer af aktivbehæftelse, og aktivbehæftelsen er for disse institutter primært knyttet til centralbanklikviditet. Der er dog mange mindre pengeinstitutter, der slet ikke behæfter aktiver og heller ikke modtager nogen sikkerheder.

Nye regler for afvikling af nødlidende pengeinstitutter

Den finansielle krise viste et behov for et fælles afviklingsregime på EU-plan med værktøjer til effektiv håndtering af usunde eller nødlidende pengeinstitutter. De nye krisehåndteringsregler fra EU (BRRD6) blev implementeret og trådte i kraft i Danmark den 1. juni 2015.

Reglerne giver myndighederne et sæt værktøjer til at gribe tidligt og hurtigt ind over for et usundt eller nødlidende pengeinstitut. Hensigten er, at instituttets kritiske funktioner kan videreføres samtidig med, at virkningerne af et instituts sammenbrud på økonomien og det finansielle system minimeres. Derudover har BRRD til formål (i størst muligt omfang) at undgå, at skatteyderne betaler for afviklingen af et institut.

De nye regler betyder, at der skal oprettes afviklingsmyndigheder, og at disse skal udarbejde afviklingsplaner for alle institutter. Afviklingsplanerne er myndighedernes planer for, hvordan de enkelte institutter skal afvikles, hvis de bliver nødlidende. Afviklingsplanerne fokuserer bl.a. på at identificere kritiske funktioner, dvs. de funktioner, hvis ophør kan for-

⁶ Direktiv 2014/59/EU om genopretning og afvikling af kreditinstitutter og investeringsselskaber

ventes at føre til forstyrrelser i ydelser, der er af afgørende betydning for realøkonomien, eller til forstyrrelse af den finansielle stabilitet. Et eksempel er bankkundernes adgang til at gennemføre deres daglige transaktioner.

Som en del af afviklingsplanlægningen skal der sættes krav til *nedskrivningsegne passiver*. De skal sikre, at et nødlidende institut har tilstrækkelige passiver, der er egnede til nedskrivning til at dække både instituttets tab og rekapitalisere instituttet, så kritiske funktioner kan videreføres uden brug af offentlige midler. Det nye krav opdeles derfor i et *tabsabsorberingsbeløb* og et *rekapitaliseringsbeløb*.

Ligesom i den øvrige EU-regulering har EU-kommissionen fået en række beføjelser til at udstede delegerede forordninger, der uddyber BRRD. Den delegerede forordning om fastsættelse af nedskrivningsegne passiver ligger ikke fast endnu, og de endelige rammer for, hvordan man i Danmark og andre lande i EU vil fastsætte dette krav, er således ikke endeligt på plads. Den europæiske banktilsynsmyndighed (EBA) har imidlertid offentliggjort et udkast til en teknisk standard.

På baggrund af EBA's udkast kan håndtering af nødlidende institutter deles op i tre overordnede tilgange:

- Restrukturering af pengeinstituttet, der efterfølgende kan sendes tilbage på markedet
- Videreførelse af dele af pengeinstituttet, typisk de kritiske funktioner og afvikling af resten af instituttet
- Konkurs

EBA's udkast lægger op til, at tabsabsorberingsbeløbet i alle tilfælde generelt sættes til instituttets kapitalkrav inkl. kapitalbuffer, mens rekapitaliseringsbeløbet vil afhænge af den valgte afviklingsstrategi.

Sendes et pengeinstitut tilbage på markedet, lægger EBA's udkast til standard op til, at rekapitaliseringsbeløbet skal være tilstrækkeligt til, at instituttet efter restruktureringen kan opfylde sit solvensbehov og samtidig kan opretholde tilstrækkelig markedstillid. Denne strategi forventes anvendt for de største pengeinstitutter i Danmark.

Videreføres kun dele af pengeinstituttet, vil rekapitaliseringsbeløbet og dermed det samlede krav være reduceret.

Afvikles et institut ved konkurs, vil der ikke være behov for rekapitalisering, og beløbet sættes som udgangspunkt til nul. Konkurs vil som udgangspunkt ikke blive anvendt for pengeinstitutter i Danmark.

Danmark har endnu ikke lagt sig endeligt fast på, hvilke rammer der skal være for afviklingsstrategier og for de nye krav. De første afviklingsplaner og krav til nedskrivningsegne passiver forventes at blive fastlagt inden udgangen af 2016. Det vil være hensigtsmæssigt, at der gives tid til, at pengeinstitutterne kan opfylde de nye krav. Udgangspunktet vil derfor være, at kravene indføres gradvist. Selvom der gives tid til, at pengeinstitutterne kan opfylde de nye krav, kan kravene være en udfordring for nogle institutter. Pengeinstitutterne bør derfor konsolidere sig yderligere og indrette sig på de nye krav.

International regulering

Internationalt overvejes en række reguleringsinitiativer med potentielt vidtrækkende konsekvenser for danske kreditinstitutter. Finanstilsynet følger disse initiativer tæt og gør sin indflydelse gældende, især hvor særlige danske forhold kræver særlige løsninger. Det er ofte hensynet til det danske realkreditsystem der kræver, at Finanstilsynet og andre danske myndigheder aktivt påvirker de igangværende initiativer.

Basel IV – Ny standardmetode og gulvkrav

Basel IV er den populære betegnelse for en række nye initiativer i regi af Basel-komiteen. Initiativerne er omfattende og nedenfor fokuseres på de elementer, der vurderes at have størst betydning for de danske institutter.

Forslagene omfatter ændringer i standardmetoden til opgørelse af pengeinstitutternes kreditrisici, markedsrisici og operationelle risici. I de fleste tilfælde lægges der op til stramminger, men der er også eksempler, hvor der er tale om lettelser i forhold til den gældende Basel III-standard.

Initiativerne omfatter indførelsen af et nyt gulvkrav for penge- og realkreditinstitutternes kapital. Udformningen af gulvkravet har særlig betydning for de institutter, der anvender interne modeller til beregning af kredit- og markedsrisiko. Institutter, der anvender interne modeller, har typisk lavere ansættelse af risikoen end den tilsvarende opgørelse efter standardmetoden. Gulvkravet sætter begrænsninger for, hvor stor en "rabat" institutterne, der har investeret i avancerede interne modeller, kan opnå.

Forslagene lægger også op til at sætte grænser for de parametre, som bruges for konkurs-sandsynligheder og tab i forbindelse med konkurser. Det kan få betydning for især realkreditinstitutter, der i dag opererer med væsentlig lavere parametre for tab i forbindelse med konkurs end gulvet i det foreliggende forslag.

Basel-komiteen lægger endvidere op til en begrænsning i brugen af interne modeller på områder, hvor statistikgrundlaget er for sparsomt.

Herudover har Basel-komiteen foreslået en ændring i forhold til gearings-ratioen. Gearings-ratioen – eller leverage ratioen – sætter grænser for et instituts aktiver i forhold til kapitalen uden hensyntagen til risikoen på disse aktiver. Ændringen i forhold til den gældende udformning, som aktuelt er under implementering i EU, er, at de systemisk vigtige institutter skal opfylde strengere krav end de øvrige institutter.

Danmark er ikke medlem af Baselkomiteen og har derfor kun indirekte indflydelse på Basel IV-standardens udformning. Finanstilsynet benytter både de formelle og uformelle kanaler til at påpege uhensigtsmæssigheder i de foreliggende forslag. Baselreglerne skal indarbejdes i EU-retten, før det har retsvirkning i EU, og her har Danmark mere direkte mulighed for at påvirke, om og hvordan standarden implementeres i EU.

De nye Basel-regler ventes indført fra 2019. De nye gearings-regler ventes dog indført allerede i 2018.

Danmark har gode erfaringer med tidlig interessevaretagelse. Danmark fik således blandt andet gennem Finanstilsynets aktive deltagelse i EBA (European Banking Authority – den europæiske tilsynsmyndighed) væsentlig indflydelse på udformningen af LCR-reglerne (der også udspringer fra Baselkomiteen). Danske realkreditobligationer fik derigennem en betragtelig lempeligere behandling, end der var lagt op til.

NSFR – Krav til pengeinstitutternes finansiering

Net Stable Funding Ratio (NSFR) blev sammen med LCR introduceret af Basel-Komiteén i 2009. Det blev revideret i 2014, og kravet anbefales indført fra 2018. NSFR har til formål at sikre, at institutterne har tilstrækkelig stabil finansiering af deres aktiver.

EBA offentliggjorde i december 2015, med baggrund i Basel-komiteéns definition af NSFR, en rapport om, hvorvidt og hvordan det bør sikres, at institutter anvender stabile finansieringskilder. EBA's rapport anbefaler overordnet set, at NSFR som defineret af Basel-

komitéen indføres i EU for kreditinstitutter både på konsolideret og individuelt niveau. Udover specifikke anbefalinger indeholder EBA's rapport om NSFR en konsekvensanalyse, der konkluderer, at indførelsen af NSFR i EU overordnet set ikke vil få u hensigtsmæssige konsekvenser for banksektoren eller udlånsaktiviteten i EU.

Europa-Kommissionen skal med udgangspunkt i EBA's rapport om NSFR senest ved udgangen af 2016, hvis det vurderes nødvendigt, forelægge et lovgivningsmæssigt forslag for Europa-Parlamentet og ministerrådet om, hvordan det kan sikres, at institutterne har en tilstrækkelig stabil finansiering af deres aktiver.

I Danmark er udformningen af et stabilt finansieringskrav særligt vigtigt for realkreditinstitutternes muligheder for at udbyde rentetilpasningslån, da disse produkter kan medføre et øget krav om stabil finansiering – og dermed øgede omkostninger – for realkreditinstitutterne. Den igangværende udvikling væk fra de kortere rentetilpasningslån samt indførelsen af refinansieringsloven, vil alt andet lige bidrage til at begrænse realkreditinstitutternes eventuelle udfordringer med et europæisk stabilt finansieringskrav.

IFRS9 – Ny regnskabsstandard

Den nye internationale regnskabsstandard IFRS 9 træder i kraft den 1. januar 2018. Den indebærer bl.a. en ny nedskrivningsmetode for udlån målt til amortiseret kostpris. Fremadrettet skal institutterne nedskrive på udlån tidligere end i dag.

Den ny nedskrivningsmetode betyder, at måling af udlån går fra indtrufne tab til forventede tab. Nedskrivninger i den nye nedskrivningsmetode inddeles i 3 stadier. Ved første indregning af et udlån indregnes et forventet 12-måneders tab i nedskrivningerne (stadie 1). Hvis kreditrisikoen for et udlån efterfølgende stiger væsentligt i forhold til kreditrisikoen på tidspunktet for første indregning, overføres udlånet til stadie 2, hvor der indregnes forventet livstidstab for udlånet. I stadie 3 er der indtrådt det, som svarer til det, der i de nuværende regler benævnes objektiv indikation for værdiforringelse for individuelle udlån.

Standarden skal anvendes af alle virksomheder, som skal aflægge koncernregnskab efter IFRS. Det er hensigten, at også de danske regler for andre kreditinstitutter ændres, så de fortsat er IFRS-forenelige for så vidt angår indregning og måling af nedskrivninger. Nedskrivningsmetoden i de danske regler vil derfor blive tilpasset, så den fortsat er IFRS-forenelig.

Erfaringerne fra overgangen til de internationale regnskabsregler (IAS 39) før den finansielle krise var, at rettidige nedskrivninger er afgørende for robustheden af systemet. Hvis der ikke er foretaget tilstrækkelige nedskrivninger i tide, bliver det meget vanskeligt at afvikle et pengeinstitut på en måde, der ikke har voldsomme konsekvenser for lokalsamfundet, medarbejderne, ledelsen og kreditorerne. Utilstrækkelige nedskrivninger svækker også troværdigheden til hele pengeinstitutsektoren.

Indførelsen af nye internationale regnskabsregler (IAS 39) i 2005 medførte en forbedring af institutternes målte solvens, fordi nedskrivningerne blev lavere end de hidtidige hensættelser. Der var således i praksis tale om en lempelse af kapitalkravene, som øgede institutternes udlånskapacitet.

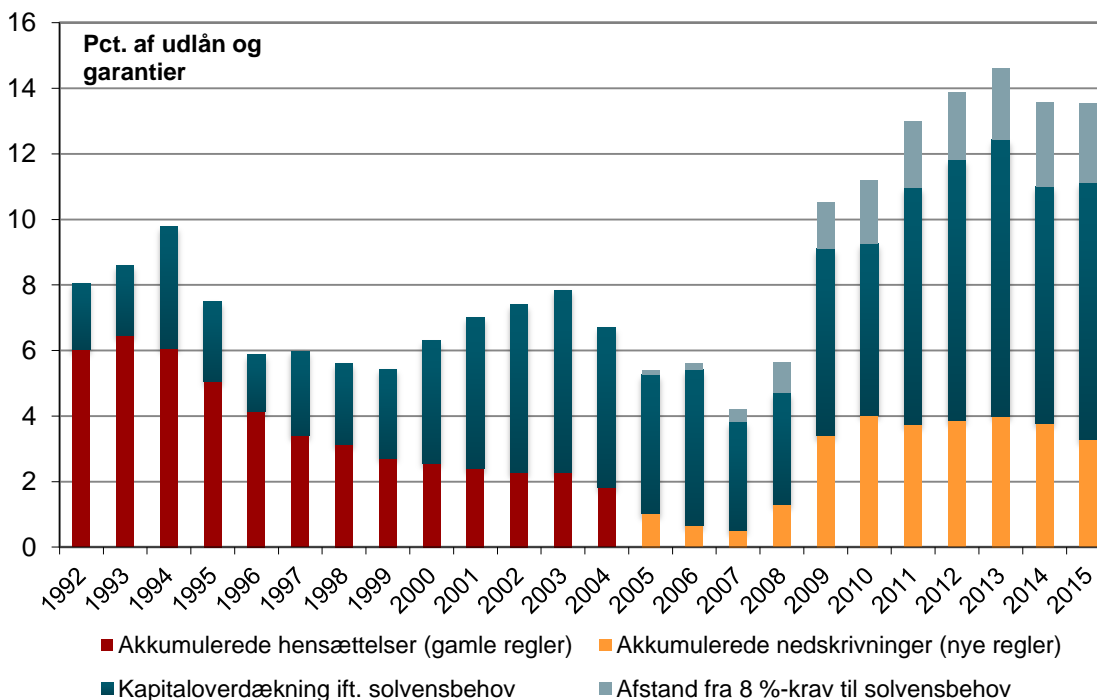
Før 2005 byggede de danske regler på et princip, der betød, at der skulle foretages afskrivninger og hensættelser i det omfang, som ledelsen skønnede nødvendigt, og der skulle foretages afskrivninger og hensættelser for både konstaterede og sandsynliggjorte tab.

IAS 39-reglerne fra 2005 bygger derimod på et princip, som betyder, at der først nedskrives på engagementer, når der er indtruffet tab. Der skulle således nedskrives i mindre omfang efter 2005.

De nye regler indebar, at institutterne kunne opskrive deres egenkapital, fordi de nye akkumulerede nedskrivninger var lavere end de hidtidige akkumulerede hensættelser. De nye regler betød også, at der fremadrettet blev nedskrevet mindre, end der ville være gjort under de tidligere regler. Nedskrivningerne var således væsentligt lavere i årene 2005-08 end hensættelserne i årene forinden, jf. figur 21⁷, hvilket dog også skal ses i lyset af den generelle konjunktursituation.

⁷ Samtidig med indførelsen af IAS 39 blev reglerne om individuelt solvensbehov indført. Det individuelle solvensbehov havde bl.a. til formål at forpligte ledelserne til at binde tilstrækkelig kapital i forhold til institutternes individuelle risikoprofil.

Figur 21: Nedskrivninger og solvensoverdækning i pct. af udlån og garantier

Den frigjorte kapital kunne anvendes til at forøge udlånet og den reelle gearing. Rangvidudvalget skønnede, at indførelsen af IFRS frigav så meget kapital, at institutterne kunne øge udlånet med i størrelsesordenen 175-350 mia. kr.⁸ Det gav sidenhen behov for at opbygge kapital på et tidspunkt, hvor nedskrivningerne var stigende.

Finanstilsynet observerede desuden, at institutterne benyttede frihedsgraderne i IAS 39 til at nedskrive forskelligt på ellers sammenlignelige lån. Derfor blev der indført nye nedskrivningsregler i 2012, som begrænsede de frihedsgrader, der kom med IAS 39, jf. boks 3. Det er Finanstilsynets erfaring, at de nye nedskrivningsregler (regnskabsbekendtgørelsens bilag 10) og den tilhørende vejledning har medvirket til at begrænse anvendelsen af for optimistiske og urealistiske skøn ved nedskrivningsberegningerne, og at det også har været en hjælp for ikke mindst mindre pengeinstitutter, at der er kommet mere præcise retningslinjer.

⁸ Den Finansielle Krise i Danmark – årsager, konsekvenser og læring.

Boks 3: Internationale regnskabsregler og finanskrisen

En lære fra finanskrisen var, at IAS 39-regnskabsreglerne gav det enkelte pengeinstitut store frihedsgrader med hensyn til nedskrivninger på udlån. Nogle institutter nedskrev således væsentligt mindre, end andre danske institutter nedskrev på tilsvarende udlån. Det var muligt indenfor de eksisterende regnskabsregler.

De store frihedsgrader i IAS 39 betød bl.a., at hvis et pengeinstitut fik ny ledelse med et mere konservativt syn på nedskrivninger end den hidtidige ledelse, kunne det føre til pludselige og meget store yderligere nedskrivninger. Det betød, at der hos institutternes aktionærer, kreditorer og øvrige kunder kunne være stor usikkerhed om de enkelte institutters nedskrivningsniveau og om risikoen for yderligere store nedskrivninger.

Der var derfor begrænset troværdighed til danske pengeinstitutters nedskrivninger og regnskabsaflæggelse og dermed begrænset tillid til pengeinstitutsektorens sundhedstilstand. Det var medvirkende til, at en række pengeinstitutter fik likviditetsmæssige udfordringer.

Det var baggrunden for, at der blev indført nye nedskrivningsregler i 2012 i form af et nyt bilag 10 til regnskabsbekendtgørelsen. Nedskrivningsreglerne er udformet sådan, at IAS 39-regnskabsreglerne fortsat skal overholdes, men at der ikke længere er frit valg mellem de mange valgmuligheder, som IAS 39 indeholder. Danske pengeinstitutter nedskriver således efter mere ensartede principper end før 2012, og deres regnskaber bliver dermed væsentlig mere sammenlignelige. For nogle institutter havde de nye regler ingen eller kun en marginal effekt på nedskrivningerne, mens andre måtte forøge nedskrivningerne.

Det centrale i reglerne fra 2012 er, at udlån til nødlidende ejendomskunder skal nedskrives til ejendommens værdi. Hvis udlånet eksempelvis er 100 mio. kr., og værdien af de pantsatte ejendomme er 60 mio. kr., og der ikke er andre sikkerheder, så skal der nedskrives 40 mio. kr. Tidligere kunne institutterne nedskrive væsentligt mindre uden at komme i konflikt med IAS 39.

Appendiks

Appendiks 1: Pengeinstitutternes årsregnskaber 2011-2015

Mio. kr.	2011	2012	2013	2014	2015	Vækst p.a.	
						2011-2015	2014-2015
Resultat poster (uddrag)							
Netto renteindtægter	51.536	50.331	47.399	47.748	44.807	-3,4%	-6,2%
Udbytte af aktier mv.	890	1.170	2.485	2.916	1.456	13,1%	-50,1%
Netto gebyrindtægter	18.412	19.563	20.748	23.400	25.702	8,7%	9,8%
Netto rente- og gebyrindtægter	70.837	71.064	70.632	74.064	71.965	0,4%	-2,8%
Kursreguleringer	2.094	7.988	4.097	-2.295	2.555	5,1%	211,3%
Udgifter til personale og administration	48.123	48.801	47.359	47.250	46.468	-0,9%	-1,7%
Nedskrivninger på udlån m.v.	24.287	27.180	17.170	12.510	5.636	-30,6%	-54,9%
Resultat af kapitalandele	4.587	6.034	7.736	10.757	11.332	25,4%	5,3%
Resultat før skat	3.590	7.220	16.103	16.386	28.491	67,8%	73,9%
Skat	1.636	3.668	2.789	2.202	4.515	28,9%	105,0%
Årets resultat	1.954	3.551	13.314	14.184	23.976	87,2%	69,0%
Balance poster (uddrag)							
Tilgodehavender hos kreditinstitutter	498.453	399.954	349.983	386.238	239.745	-16,7%	-37,9%
Udlån	1.786.351	1.760.028	1.683.792	1.655.622	1.645.050	-2,0%	-0,6%
<i>udlån ex. repo</i>	<i>1.577.450</i>	<i>1.478.693</i>	<i>1.353.238</i>	<i>1.341.485</i>	<i>1.354.209</i>	-3,7%	0,9%
Obligationer	955.629	1.001.626	1.003.589	1.041.156	825.072	-3,6%	-20,8%
Aktier m.v.	25.698	29.047	35.603	26.678	42.073	13,1%	57,7%
Gæld til kreditinstitutter	797.922	800.141	659.834	648.450	475.945	-12,1%	-26,6%
Indlån	1.625.561	1.722.021	1.744.884	1.800.535	1.677.469	0,8%	-6,8%
<i>indlån ex. repo</i>	<i>1.554.746</i>	<i>1.563.474</i>	<i>1.583.963</i>	<i>1.580.015</i>	<i>1.615.288</i>	1,0%	2,2%
Udstedte obligationer	500.427	389.905	310.999	336.877	378.441	-6,7%	12,3%
Egenkapital i alt	270.069	271.869	282.772	308.024	321.769	4,5%	4,5%
Balance	4.306.656	4.243.729	3.807.833	4.022.070	3.586.893	-4,5%	-10,8%
Udvalgte nøgletal (institutniveau)							
Solvensprocent	20,1	22,1	22,4	21,0	22,0		
Kernekapitalprocent	17,2	19,2	19,5	18,5	19,8		
Egenkapitalforrentning før skat	1,4	2,9	5,8	5,5	9,1		
Indtjening pr. omkostningskrone	1,0	1,1	1,2	1,2	1,5		
Akkumuleret nedskrivningsprocent	3,6	3,9	4,0	3,8	3,3		
Årets nedskrivningsprocent	1,1	1,2	0,8	0,6	0,3		
Udvalgte nøgletal (koncernniveau)							
Solvensprocent	17,4	19,4	19,9	18,3	19,7		
Kernekapitalprocent	14,8	16,6	17,3	16,0	17,6		

Anm.: Tallene fra resultatopgørelse og balance er instituttal. Tallene er baseret på de institutter, der eksisterede i de enkelte år.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 2: Pengeinstitutternes årsregnskaber på grupper 2014-2015

Mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3			Gruppe 4		
	2014	2015	Æn- dring	2014	2015	Æn- dring	2014	2015	Æn- dring	2014	2015	Æn- dring
Resultat poster (uddrag)												
Netto renteindtægter	34.489	31.913	-7%	8.467	8.414	-1%	4.518	4.348	-4%	132	132	0%
Udbytte af aktier mv.	1.808	1.232	-32%	1.026	146	-86%	81	77	-5%	2	1	-50%
Netto gebyrindtægter	18.433	19.760	7%	2.640	3.404	29%	2.215	2.412	9%	85	126	48%
Netto rente- og gebyrindt.	54.730	52.905	-3%	12.132	11.964	-1%	6.815	6.838	0%	219	259	18%
Kursreguleringer	-4.489	1.047	123%	1.860	1.450	-22%	352	59	-83%	13	-1	-108%
Udgifter til pers. og adm.	34.230	33.295	-3%	8.429	8.642	3%	4.305	4.321	0%	177	210	19%
Nedskrivninger på udlån	7.128	1.651	-77%	3.414	2.214	-35%	1.731	1.763	2%	6	9	50%
Resultat af kapitalandele	9.880	10.950	11%	825	335	-59%	52	48	-8%	0	-1	
Resultat før skat	13.590	25.965	91%	2.101	1.881	-10%	865	615	-29%	44	30	-32%
Skat	1.676	4.074	143%	368	271	-26%	189	166	-12%	7	3	-57%
Årets resultat	11.914	21.890	84%	1.732	1.610	-7%	676	449	-34%	37	27	-27%
Balance poster (uddrag)												
Tilg. hos kreditinst.	367.778	220.791	-40%	12.138	10.833	-11%	5.047	7.813	55%	457	308	-33%
Udlån	1.427.625	1.415.227	-1%	147.934	153.524	4%	75.086	74.377	-1%	1.948	1.922	-1%
udlån ex. repo	1.114.674	1.129.124	1%	146.749	148.785	1%	75.086	74.377	-1%	1.948	1.922	-1%
Obligationer	912.010	717.257	-21%	97.909	78.823	-19%	28.214	28.029	-1%	917	963	5%
Aktier m.v.	16.896	31.603	87%	6.046	6.618	9%	3.606	3.715	3%	127	138	9%
Gæld til kreditinstitutter	616.949	455.866	-26%	25.275	14.331	-43%	5.876	5.695	-3%	91	53	-42%
Indlån	1.463.374	1.340.993	-8%	224.906	225.281	0%	104.121	108.054	4%	2.877	3.142	9%
indlån ex. repo	1.242.854	1.279.181		224.906	224.911		104.121	108.054		2.877	3.142	9%
Udstedte obligationer	335.195	377.067	12%	1.361	1.104	-19%	320	270	-16%	1	0	-100%
Egenkapital i alt	250.047	262.167	5%	39.858	41.359	4%	16.460	17.357	5%	760	885	16%
Balance	3.558.956	3.144.019	-12%	320.423	302.610	-6%	132.286	136.061	3%	3.850	4.204	9%
Garantier	324.104	350.002	8%	33.782	36.866	9%	20.059	22.913	14%	376	427	14%
Andre forpligtigelser	178.469	200.840	13%	2.735	2.661	-3%	923	1.130	22%	6	9	50%
Udvalgte nøgletal (institutniveau)												
Solvensprocent	21,86	22,96		17,68	18,44		17,41	17,45		28,25	32,19	
Kernekapitalprocent	19,01	20,46		16,52	16,91		16,77	16,73		28,16	32,16	
Årets EK-forrent. før skat	5,68	10,11		5,42	4,63		5,36	3,81		5,98	3,63	
Indtj. pr. omk. krone	1,25	1,62		1,15	1,16		1,13	1,09		1,22	1,13	
Akk. nedskr. procent	2,93	2,47		8,98	8,14		7,70	7,61		5,82	5,81	
Årets nedskr. procent	0,40	0,09		1,71	1,07		1,68	1,67		0,25	0,36	

Anm.: Der er i sammenligningstallene taget højde for fusioner samt udviklinger i omfanget af arbejdende kapital, der bevirker, at et institut overgår fra én gruppe til en anden. Det vil med andre ord sige, at grupperne er låst med udgangspunkt i gruppefordelingen 2015.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 3: Pengeinstitutternes nøgletal 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Institutniveau					
Solvensprocent	20,08	22,07	22,35	21,01	22,00
Kernekapitalprocent	17,23	19,17	19,54	18,54	19,75
Årets egenkapitalforrentning før skat	1,42	2,92	5,83	5,54	9,06
Årets egenkapitalforrentning efter skat	0,74	1,54	4,85	4,77	7,63
Indtjening pr. omkostningskrone	1,04	1,10	1,24	1,22	1,47
Renterisiko	0,27	0,30	0,83	1,05	1,28
Udlån plus nedskrivninger herpå i forhold til indlån	113,91	106,55	100,94	96,00	101,77
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	127,64	170,41	204,51	155,95	193,65
Summen af store engagementer	32,45	16,30	8,01	7,28	5,22
Akkumuleret nedskrivningsprocent	3,59	3,85	3,98	3,78	3,28
Årets nedskrivningsprocent	1,08	1,23	0,81	0,59	0,27
Årets udlånsvækst	-6,87	-4,40	-7,39	-0,41	1,60
Udlån i forhold til egenkapital	6,65	6,44	5,95	5,45	5,09
Koncernniveau					
Solvensprocent	17,41	19,38	19,86	18,31	19,65
Kernekapitalprocent	14,84	16,63	17,32	16,02	17,57
Årets egenkapitalforrentning før skat	2,25	3,48	7,08	6,46	9,91
Årets egenkapitalforrentning efter skat	1,15	1,46	5,22	4,88	7,57
Indtjening pr. omkostningskrone	1,06	1,11	1,26	1,23	1,45
Renterisiko	0,44	0,35	1,24	1,32	1,75
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	102,17	145,90	174,80	132,51	155,15
Summen af store engagementer	23,52	14,71	6,73	6,43	2,99
Akkumuleret nedskrivningsprocent	2,53	2,72	2,73	2,43	2,08
Årets nedskrivningsprocent	0,80	0,89	0,54	0,38	0,17
Årets udlånsvækst	-3,96	0,79	-4,11	9,49	1,90
Udlån i forhold til egenkapital	12,01	11,62	10,80	10,71	10,35

Anm.: Nøgletallene er beregnet på grundlag af de institutter, der eksisterer i de enkelte år.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 4: Pengeinstitutternes udlån og garantier fordelt på sektor og branche

	2015	2014	2015	2014
	Udlån og garantier i mio. kr.	Udlån og garantier i mio. kr.	Udlån og garantier i pct.	Udlån og garantier i pct.
Offentlig	60.175	104.878	2,83%	4,96%
Erhverv:				
Landbrug	92.263	98.959	4,34%	4,68%
Industri	134.434	121.563	6,33%	5,75%
Energiforsyning	38.544	35.784	1,81%	1,69%
Bygge og anlæg	38.589	33.809	1,82%	1,60%
Handel	105.000	98.911	4,94%	4,68%
Transport	69.565	60.244	3,27%	2,85%
Information	15.939	18.779	0,75%	0,89%
Finansiering	528.156	532.431	24,85%	25,18%
Fast ejendom	225.434	206.565	10,61%	9,77%
Øvrige Erhverv	121.748	114.692	5,73%	5,42%
Erhverv i alt:	1.369.673	1.321.737	64,45%	62,50%
Privat	695.194	688.235	32,71%	32,54%

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

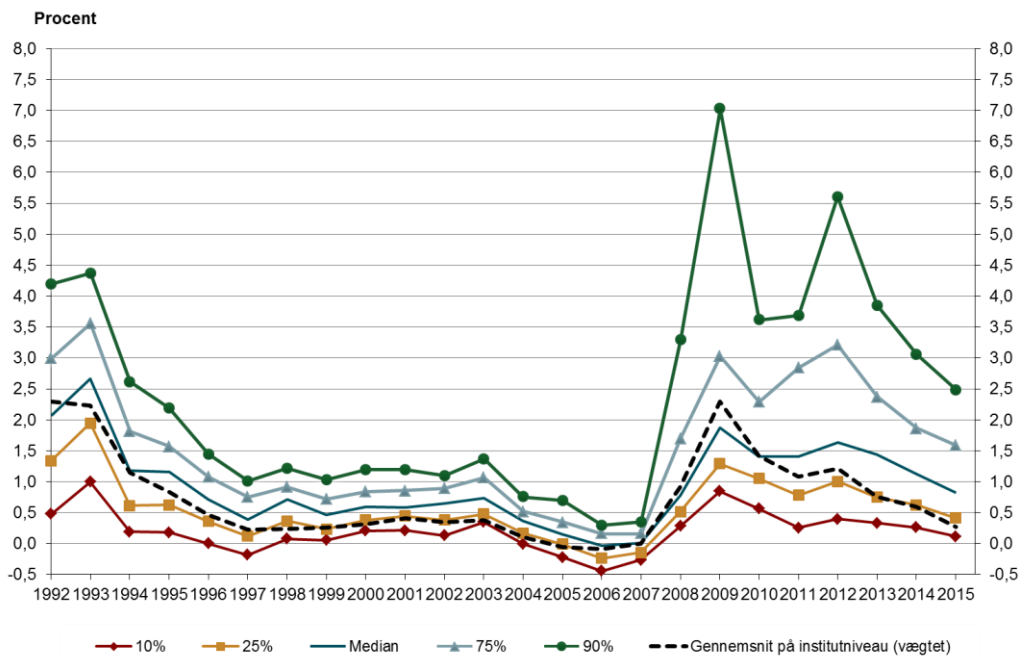
Appendiks 5: Udlån og garantier fordelt på bonitetskategorier, 2015

		Bonitetskategori							
		1	1 året før	2c	2c året før	sum 1+2c	sum 1+2c året før	2b	2a/3
Samlet	Erhverv	7,9	7,5	1,9	2,0	9,7	9,5	12,9	77,4
	Private	6,1	6,3	2,1	2,6	8,2	8,9	14,7	77,1
	I alt	7,1	6,7	1,9	2,0	9,0	8,8	13,1	77,9
Gruppe 1	Erhverv	3,6	3,4	0,7	0,9	4,4	4,3	11,1	84,5
	Private	5,3	5,7	1,5	1,8	6,8	7,4	9,3	83,9
	I alt	4,0	3,8	0,9	1,0	5,0	4,8	10,2	84,8
Gruppe 2	Erhverv	28,1	29,5	6,0	7,4	34,1	36,9	17,3	48,6
	Private	8,5	7,9	3,5	4,6	12,0	12,5	25,8	62,2
	I alt	20,3	20,2	5,0	6,2	25,2	26,4	20,6	54,2
Gruppe 3	Erhverv	23,9	27,0	9,3	9,0	33,2	36,0	27,9	38,9
	Private	8,4	9,0	4,3	5,1	12,8	14,1	39,0	48,2
	I alt	16,9	19,2	7,0	7,3	23,9	26,5	32,5	43,6
Gruppe 4	Erhverv	19,7	15,0	7,8	7,6	27,5	22,6	34,7	37,8
	Private	6,8	7,2	3,0	2,5	9,8	9,7	36,7	53,5
	I alt	11,4	9,9	4,7	4,3	16,1	14,2	36,0	47,9

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

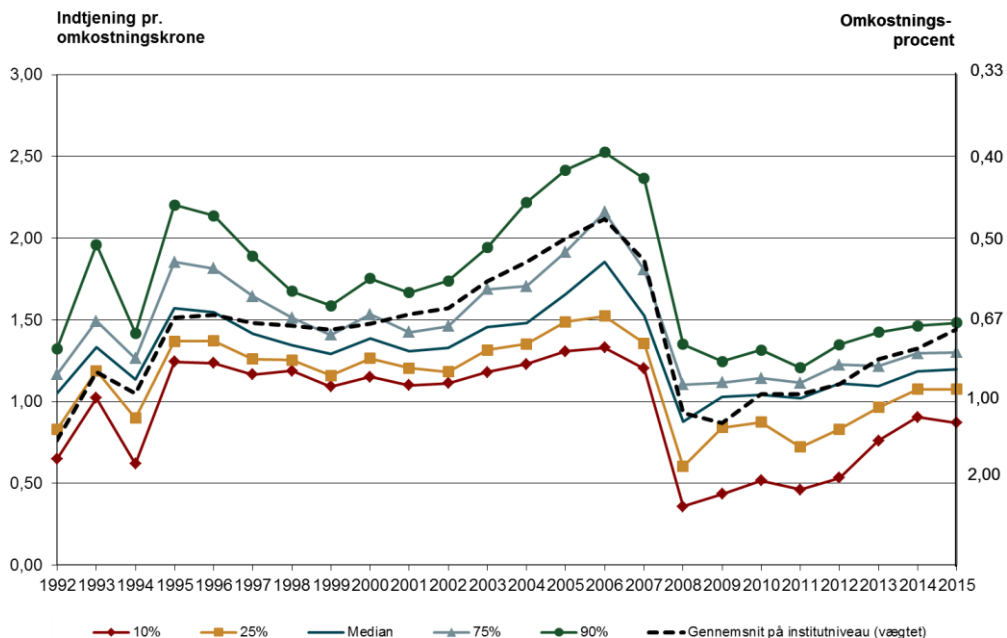
Appendiks 6: Nøgletalsspredning belyst ved fraktiler

Figur A1: Årets nedskrivninger i pct. af udlån og garantier 1992-2015

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Figur A2: Indtjening pr. omkostningskrone 1992-2015

Anm.: Højre akse viser omkostningsprocenten, som er omkostningskroner pr. indtjent krone. Det er således de samme komponenter, der indgår i beregningen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 7: Klassificering af aktiver i LCR-kravet

I henhold til LCR-reglerne opdeles de likvide aktiver i følgende kategorier på baggrund af aktivernes likviditet:

Level 1:

- Level 1 non-covered bonds: Kontanter, indskudsbeviser, centralbankaktiver, statsobligationer mv. Disse aktiver tillægges intet haircut.
- Level 1 covered bonds: Dækkede obligationer (realkreditobligationer) med en rating på min. AA- og en seriestørrelse på min. 500 mio. EUR. Disse aktiver tillægges et haircut på 7 pct.

Level 2A:

- Dækkede obligationer med en rating på min. A- og en seriestørrelse på min. 250 mio. EUR.
- Erhvervsobligationer med en rating på min. AA- og en seriestørrelse på min. 500 mio. EUR
- Alle level 2A aktiver tillægges et haircut på 15 pct.

Level 2B:

- Lavere ratede erhvervsobligationer, dækkede obligationer og aktier. Dette er en bred kategori, der dækker mange typer aktiver og tillægges et haircut mellem 25-55 pct.

Ingen egen-udstedte aktiver kan indgå i institutternes likviditetsbuffer. For nærmere uddybning af de likvide aktiver henvises til LCR-forordningen artikel 10-15.

Appendiks 8: Størrelsesgruppering af gruppe 1-4 ultimo 2015

FT.nr.	Navn	
Gruppe 1 - Arb. kapital over 65 mia. kr.		
2222	Nordea Bank Danmark A/S	
3000	Danske Bank A/S	
7858	Jyske Bank A/S	
8079	Sydbank A/S	
8117	Nykredit Bank A/S	
Institutter i alt: 5		
Gruppe 2 - Arb. kapital over 12 mia. kr.		
522	Sjælland, Sparekassen	7681 Alm. Brand Bank A/S
1149	Saxo Bank A/S	7730 Vestjysk Bank A/S
5301	Arbejdernes Landsbank, Aktieselskab	9335 Kronjylland, Sparekassen
7670	Ringkjøbing Landbobank, Aktieselskab	9380 Spar Nord Bank A/S
9686	Den Jyske Sparekasse	
10001	FIH Erhvervsbank A/S	
9217	Jutlander Bank A/S	
Institutter i alt: 11		
Gruppe 3 - Arb. kapital over 500 mio. kr.		
400	Lån og Spar Bank A/S	7320 Djurslands Bank A/S
537	Dragsholm Sparekasse	7440 Nørresundby Bank A/S
755	Middelfart Sparekasse	7500 Hvidbjerg Bank Aktieselskab
828	Sparekassen Fyn A/S	7570 PenSam Bank A/S
844	Fynske Bank A/S	7780 Skjern Bank, Aktieselskabet
847	Rise Spare- og Lånekasse	7890 Salling Bank A/S
1671	Basisbank A/S	7930 Kreditbanken A/S
5999	Danske Andelskassers Bank A/S	8099 Nordjyske Bank A/S
6102	Landbrugets Finansieringsbank (LFB)	9044 Dronninglund Sparekasse
6140	Møns Bank, A/S	9070 Sparekassen Vendsyssel
6471	Grønlandsbanken, Aktieselskab	9090 Sparekassen Thy
6482	BRFKredit Bank a/s	9124 Sønderhå-Hørsted Sparekasse
6520	Lollands Bank, Aktieselskab	9133 Frøsløv-Møllerup Sparekasse
6771	Lægernes Pensionsbank A/S	9135 Klim Sparekasse
6860	Nordfyns Bank Aktieselskabet	9137 Ekspres Bank A/S
6880	Totalbanken A/S	9212 Hals Sparekasse
7230	Østjysk Bank A/S	9283 Langå Sparekasse
9312	Sparekassen Balling	
9354	Rønede og Omegns Sparekasse	
9388	Sparekassen Djursland	
9634	Borbjerg Sparekasse	
9682	Nr. Nebel og Omegn, Sparekassen for	
9684	Fanø Sparekasse	
9690	Vorbasse-Hejnsvig Sparekasse	
9695	Saxo Privatbank A/S	
9740	Frøs Herreds Sparekasse	
9797	Broager Sparekasse	
9827	Sparekassen Bredebro	
9860	Folkesparekassen	
13080	Frørup Andelskasse	
13100	Københavns Andelskasse	
13290	Andelskassen Fælleskassen	
13330	Slagelse, Andelskassen J.A.K	
13460	Merkur, Den Almennyttige Andelskasse	
Institutter i alt: 51		
Gruppe 4 - Arb. kapital under 250 mio. kr.		
544	Refsnæs Sparekasse	9369 Søby-Skader-Halling Sparekasse
579	Sparekassen Den lille Bikube	9627 Ulfborg Sparekasse
800	Flemløse Sparekasse	9629 Stadil Sparekasse
1693	PFA Udbetalings Bank	9639 Fjaltring-Trans Sparekasse
5125	Leasing Fyn Bank	13070 FASTER Andelskasse
6620	Coop Bank A/S	13220 Andelskassen OIKOS
13350	Østervraa, J.A.K. Andelskassen	
Institutter i alt: 13		

Fusioner og ophørte institutter i 2015

Ophørte institutter	Fortsættende institutter
6482 BRFKredit Bank a/s	Ophørt
7440 Nørresundby Bank A/S	8099 Nordjyske Bank A/S
9212 Hals Sparekasse	9070 Sparekassen Vendsyssel
9627 Ulfborg Sparekasse	7670 Ringkjøbing Landbobank A/S
9690 Vorbasse-Hejnsvig Sparekasse	9335 Sparekassen Kronjylland

Nye institutter i 2015

28001 Måj Bank A/S	Tilladelse pr. 16-07-2015
--------------------	---------------------------

Ophørte i 2016

10001 FIH Erhvervsbank A/S

Anm.: Den arbejdende kapital består af: Indlån, udstedte obligationer m.v., efterstillede kapitalindskud og egenkapital.
Kilde: Finanstilsynet.